

ALŪKSNES

PILSSALAS

ATTĪSTĪBAS

PLĀNA KONCEPCIJA

AUTORI:

G.ČEPANONE

B.KRUŅIKS

A.KUŠĶIS

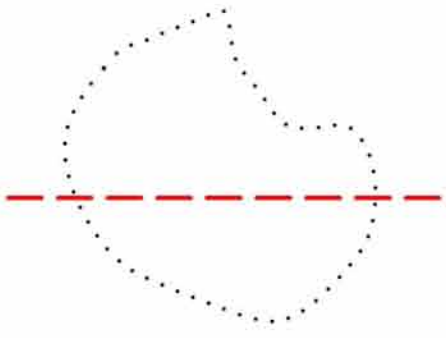
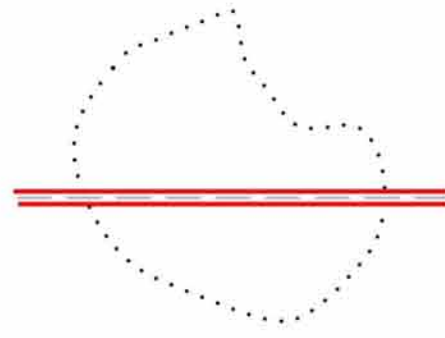
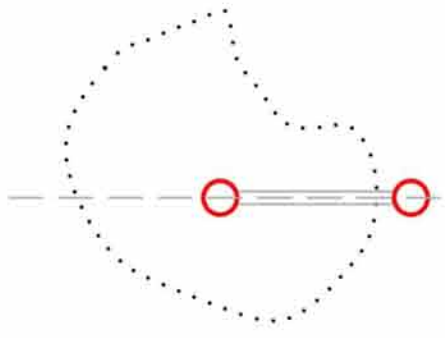
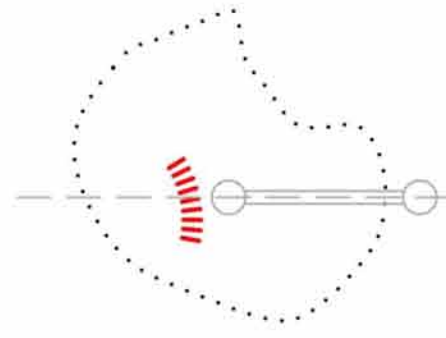
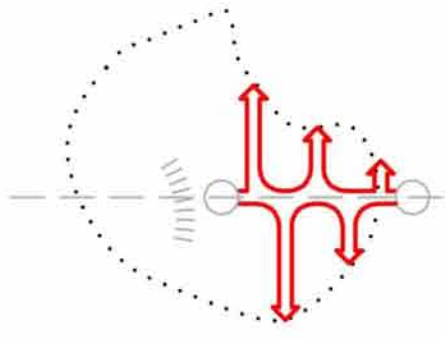
M.MALAHOVŠKIS

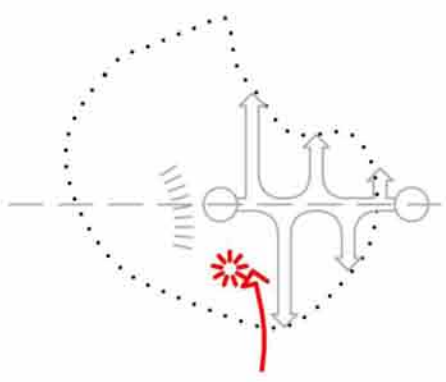
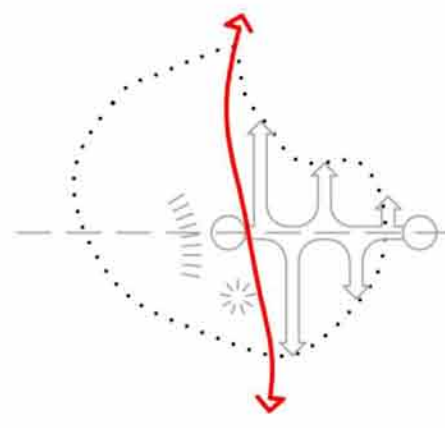
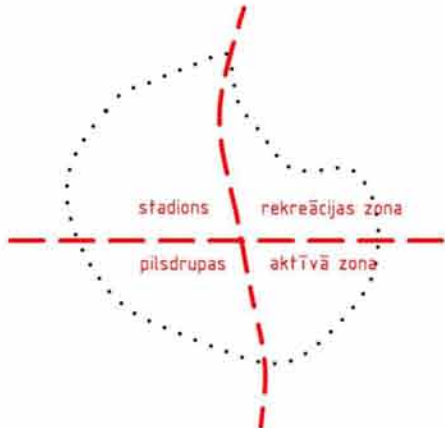
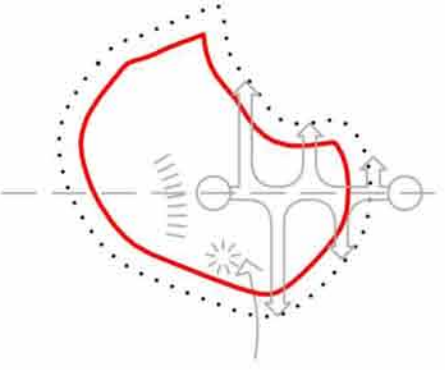

R.SPĀDE

ARHITEKTU BIROJS **N A M S**

Palasta 7, LV-1050, Rīga
Tālr. 7 211 076
Fakss 7 221 209
nams@nams.arch.lv

2011.GADS

1. Galvenā idejiskā ass.	2. Lineārs centrs.	3. Lineārs centrs.	4. Lineārā centra perspektīves noslēgums.	5. Teritorijas zonējums ziemeļu-dienvidu virzienā.
				
<p>Ass iezīmē galveno rietumu-austrumu virzienu, sadalot salu divās daļās - ziemeļu un dienvidu.</p>	<p>Idejiskās ass funkcionālais papildījums un gabarītu noteikšana ziemeļu-dienvidu virzienā. Lineāra centra platums ~8m. Lineārs centrs kā salas emocionāls un funkcionāls kodols.</p>	<p>Idejiskās ass gabarītu noteikšana rietumu-austrumu virzienā. No rietumiem centru norobežo salīpa ar atpūtas paviljonu un no austrumiem atrakciju platforma ūdenī.</p>	<p>Pils mūris, kā publiskās telpas perspektīves noslēgums rietumu daļai.</p>	<p>Teritorijas ziemeļu un dienvidu daļas zonējuma virziens perpendikulāri lineāram centram, sadalot austrumu teritoriju divās idejiskās zonās - rekreācijas zona un aktīvā zona. Rekreācijas zona sevī ietver - telšu un piknīka vietas, bērnu rotaļu laukumus, pludmali. Aktīvā zona sevī ietver - servisa ēku, stāvlaukumu, sporta laukumus un tehnisko zonu.</p>

6. Ieejas mezgla iezīmēšana.	7. Tranzīta ceļš.	8. Salas idejiskais zonējums.	9. Pastaigu taka.	10. Pieturvietas.
				
<p>Salas dienvidu daļa tiek izīmēta ar dominanti – skatu torni.</p>	<p>Ziemeļu-dienvidu virzienā teritoriju šķērso tranzīta velo un gājēju ceļš.</p>	<p>Salas teritorija tiek sadalīta četrās idejiskās zonās ar prominādes un tranzīta ceļa palīdzību.</p>	<p>Izmantojot salas konfigurāciju, pa perimetru tiek veidota pastaigu taka.</p>	<p>Izvērtējot potenciālos skatu punktus, salai pa perimetru tiek veidotas atpūtas vietas, ar skatiem uz pilsētu.</p>

SPORTA ZONA

SALIEKAMĀS TRIBĪNES

ATPŪTAS VIETA
AR SKATU UZ PILSĒTU

PASTAIGU TAKA

ATPŪTAS VIETA
AR SKATU UZ PILS MŪRI

ATPŪTAS VIETA
AR SKATU UZ PILSĒTAS KRĀSTMALU

PASTAIGU KONSTRUKCIJU IZVEIDE
IZMANTOJOT PILS MŪRA APJOMU

PILS MŪRU EKSPONĒŠANA

ESTRĀDE

ESOŠAIS PILS TORNIS

ATPŪTAS VIETA

ATPŪTAS VIETA
AR SKATU UZ PILSDRUPĀM

PARKS

PILSDRUPAS

SKATU TORNIS

STADIONS

PERSPEKTĪVAIS GĀJĒJU TILTS

VELO-TAKA

SPORTA LAUKUMI
BASKETBOLS, VOLEJBOLS
VINGROŠANAS IERĪCES

REKREĀCIJAS ZONA

ATPŪTAS PAVILJONS
GĀJĒJU LAIPA

TELŠU VIETA

PIKNIKA VIETA

BĒRNU ROTAĻU LAUKUMS

PLUDMALE

PROMENĀDE

ATRAKCIJU PLATFORMA ŪDENĪ
PELDSVIETA, ŪDENS TRAMPLĪNI

LAIPA-PIESTĀTNE
SERVISA ĒKA
STĀVLAUKUMS

SPORTA LAUKUMI
TENISS, BASKETBOLS, VOLEJBOLS
VINGROŠANAS IERĪCES

LAIPA-PIESTĀTNE

TEHNISKĀ ZONA

PIEBRAUKŠANA EZERAM

AKTIVĀ ZONA

SĒJUMA SASTĀVS

SĒJUMA SASTĀVS	2
1. VISPĀRĪGĀ DAĻA	3
1.1. Darba mērķi un izpildāmie uzdevumi	3
2. PILSSALAS ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE UN NOVĒRTĒJUMS	4 - 12
2.1. Reģiona raksturs	4
2.2. Skatu punktu shēma M 1:1000	5
2.3. Skatu punktu analīze	6 - 8
2.4. Pilssalas ainaviskās telpas novērtējums (Jana – Geila metode)	9
2.5. Pilssalas ekoloģiskā analīze	10 - 11
2.6. Biotopu vērtējums un ainaviskās telpas novērtējums pēc ģeomorfoloģiskajām īpašībām	11
2.7. SVID analīze	12
3. SOCIĀLEKONOMISKĀ KONTEKSTA IZVĒRTĒJUMS UN FINANŠU RESURSU PIESAISTES APRAKSTS	13 - 20
3.1. Alūksnes sociālekonomiskās situācijas novērtējums un statistika	13-14
3.2. Potenciālo finanšu resursu piesaistes iespējas	15-20
3.3. Pilssalas mārketinga koncepcija	20
4. PILSSALAS ATTĪSTĪBAS PRIEKŠLIKUMS	21-30
4.1. Pilssalas attīstības scenāriju apraksts	21-22
4.2. Pilssalas perspektīvās attīstības shēmas M 1:1000	23 -24
4.3. Pilssalas perspektīvā zonējuma shēma M 1:1000	25
4.4. Pilssalā paredzēto aktivitāšu specifikācija	26-27
4.5. Pilssalas attīstības priekšlikuma izklāsts	27 - 29
4.6. Pirmās kārtas attīstības programmas uzmetums	30

VISPĀRĪGĀ DAĻA

Darba mērķi un izpildāmie uzdevumi

Pēc Alūksnes novada domes pasūtījuma saskaņā ar līgumu Nr.ANP/1-45.1/11/10 tika izstrādāts Alūksnes Pilssalas (Marijas salas, turpmāk tekstā „sala”) attīstības plāna sagatavošanas posms, kas nākotnē kalpos kā pamatmateriāls turpmākai mērķtiecīgai un pamatotai salas apgūšanai un projektu dokumentu izstrādei potenciālo pašvaldības, privāto un ES fondu investīciju piesaistīšanai kā arī organizētai Pilssalas infrastruktūras attīstībai.

Galvenais mērķis Pilssalas attīstības plāna izstrādei ir veicināt ilgtspējīgu salas funkcionēšanu kā pilnvērtīgu un daudzveidīgu rekreācijas teritoriju pilsētas un reģiona iedzīvotājiem un tūristiem.

Pilssalas attīstība ar mērķtiecīgu plānošanas pasākumu kopumu un tā realizāciju nākotnē, kā viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir iekļauta arī Alūksnes novada attīstības programmā 2011.-2017. gadam.

Izstrādātā Pilssalas attīstības plāna koncepcija novada pašvaldībai un iedzīvotājiem uzskatāmi attēlo telpisku priekšlikumu Pilssalas un apkārtējās ezera teritorijas pakāpeniskai attīstībai, tādejādu izveidojot to par vienu no svarīgākajiem objektiem novadā ar daudzveidīgu un unikālu kultūras, atpūtas, sporta un brīvā laika pavadīšanas piedāvājumu.

Mērķa pamatā ir ietverti sekojoši ar sociāli ekonomisko, pilsētībūvniecisko un ainavisko aspektu saistīti darba uzdevumi:

- izvērtēt iespējamus attīstības scenārijus, ņemot vērā vietējo pieredzi un tradīcijas,
- apzināt teritorijas savdabību, dabas un kultūrvēsturisko vērtību veidojošos faktoros un dot priekšlikumus to vērtību izcelšanai un integrētai izmantošanai kopējā koncepcijā,
- izvērtēt atbilstošus citu pašvaldību un starptautiskās pieredzes piemērus un izstrādāt ieteikumus Alūksnei, pamatojoties uz vietējo situāciju,
- formulēt integrētas attīstības mērķi un radīt grafiski uzskatāmu telpisku vīziju salas teritorijas attīstībai, pamatojot to ar paskaidrojošām shēmām un zonu aprakstiem un dodot ieteikumus pakāpeniskai koncepcijas realizācijai,
- sniegt ieskatu finanšu resursu piesaistes iespējām un iespējamo finanšu avotu raksturojumu.

Kopumā Pilssala ir ļoti nozīmīgs objekts un atrodas Alūksnes reģionam stratēģiski svarīgā teritorijas daļā, tādēļ pārdomāta salas attīstība būtu liels ieguldījums pašas pilsētas attīstībā

un tās izveidē par videi draudzīgu, ar kultūras mantojumu bagātu, tūrismam stratēģiski nozīmīgu, investoru novērtētu Krievijas un Igaunijas pierobežas teritoriju ar daudzpusīgi attīstītu mazo un vidējo uzņēmējdarbību.

Pilssalas kompleksa attīstība un pilnvērtīga tās izmantošana veicinātu plašāku cilvēku un interešu loka piesaistīšanu. Tas dotu arī maksimālu ieguldīto līdzekļu un citu resursu atdevi kā arī būtu ieguldījums tādu mērķu un uzdevumu izpildē kā - sporta aktivitāšu nodrošināšana, labvēlīgu apstākļu radīšana jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanai, pievilcīgas kultūrvides un kvalitatīvas, mūsdienīgas kultūras infrastruktūras veidošanai, kultūras pakalpojumu un produktu dažādošanai, vietējās uzņēmējdarbības atbalstīšanai un atbalsta saņemšanai, kas kopumā sekmēs ilgtspējīgu vides izmantošanu un attīstību un apliecinās vietējās pārvaldes efektīvu attīstību un uz sabiedrību vērstu pozitīvu darbību.

Koncepcijas realizācija sekmēs novada attīstības stratēģisko mērķu sasniegšanu un attīstības programmas rīcību plānā iezīmēto mērķu un uzdevumu izpildē ar konkrētām rīcībām Pilssalas teritorijā.

PILSSALAS ESOSĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE UN NOVĒRTĒJUMS

Reģiona raksturs

Alūksnes novads atrodas Latvijas ziemeļaustrumos, tā administratīvais centrs – Alūksne, kas atrodas Alūksnes augstienes dienvidu daļā pie Alūksnes ezera. Pilsēta ir Latvijā visaugstāk novietotais kādreizējā rajona centrs. Tas Attālums no Rīgas ir 204 km.

Alūksnes augstienes pamatu veido pamatiežu virsmas pacēlumi, kas vietām sasniedz 110 – 140m virs jūras līmeņa, tas veido daudzveidīgu reljefa formu ar izteiktiem reljefa kāpumiem. Augstienes malās ir izteiktāks kritums un augstums sasniedz vairs tikai 30 m virs jūras līmeņa. Pārējā augstienes daļā dominē nelieli viļņoti līdzenumi.

Alūksnes apkārtnē ir aukstākais rajons Latvijā. Valdošie vēji ir DR un R vēji, kas nes mitras gaisa masas. Vasarā ir bieži negaisi. Alūksnes augstienei raksturīgs lielāks vēja ātrums, nekā tas novērots kopumā Latvijas vidienē.

Klimats Alūksnē ir jūtami kontrastaināks nekā vidēji valstī, ar vēsākiem pavasariem un agrākiem rudenim. Pavasarim raksturīgās dabas norises Alūksnē novērojamas divas vai pat trīs nedēļas vēlāk nekā Latvijas centra reģionos. Šeit ir garākas un bargākas ziemas, īsākas un vēsākas vasaras.

Viena no nozīmīgākajām pilsētas vietām ir Pilssala (citkārt saukta - Marijas sala), kas atrodas Alūksnes ezera Alūksnes līcī. Tā ir svarīga pilsētas teritorija, kas ir publiski pieejama visiem pilsētas iedzīvotājiem un viesiem kā pilsētas rekreācijas, kultūras un atpūtas pasākumu zona. Salas novietojums pilsētas kontekstā ir ļoti izdevīgs, jo atrodas nelielā attālumā no pilsētas cetra, kā arī ērti sasniedzamā attālumā no nozīmīgākajiem pilsētas objektiem. Gan no salas, gan uz to paveras plaši atvērti skati ar tālām skatu līnijām.

Piekļuve salai šobrīd notiek pa esošo rekonstruēto koka tiltu, kas nodrošina kontrolētu iekļūšanu un izkļūšanu, pietam, iebraukšana ar automašīnu ir par maksu. Pilssalas ziemeļu daļā paveras skats uz pilsētas zaļo struktūru, bet dienvidos to ieskauj pilsētas urbānā telpa.

Skatu punktu analīze

Skatu punktu analīze dod iespēju novērtēt teritorijas ainaviskās vērtības, to nozīmi pilsētas uztverē un pamatot priekšlikumus šo vērtību saglabāšanai un izkopšanai, dodot ieguldījumu pilsētas telpiskajā organizācijā un pilsētas tēla veidošanā.

Skati tiek izvērtēti pēc diviem aspektiem – Pilssalas raksturīgākie skatu punkti un galvenās skatu līnijas pilsētas kontekstā.

Daudzveidīgo skatu līniju un plašo skatu leņķu pamatā ir izteiktā reljefa līmeņu starpība un pašas Pilssalas novietojums ezera līcī (Alūksnes līcis). Unikāli ir tas, ka vērojot skatu no kāda pilsētas skatu punkta uz salu, vizuāli tās fonu un kulises vienmēr veido pilsētas urbānā vai zaļā struktūra (parki, kapi un citas pilsētas zaļās zonas).

Šobrīd izvērtējot salas potenciālu, diemžēl tās izaugsmi bremsē vienotas salas attīstības koncepcijas trūkums un vizuāla sasaiste ar pilsētu. Izvērtējot un meklējot galvenos skatu punktus, perspektīvas un skatu līnijas tiek apzinātas zonas un objekti, kas funkcionētu kā salu un pilsētu apvienojošs elements. Skatu punktu atrašanās vietas un to galvenie virzieni apskatāmi *Skatu punktu shēmā*.

Skats uz Livonijas ordeņa pilsdrupās esošo estrādi. Tai ir nepieciešami rekonstrukcijas darbi, bet kopumā tā organiski iekļaujas esošajā ainavā. Blīvie koku stādījumi funkcionē kā fons un estrādes kulises. Pilsdrupu mūri nodala estrādi no blakus esošajām teritorijām un veido slēgta tipa zonu.

Pilsdrupu austrumu stūrī esošais pils torņa apjoms, ir pateicīga vieta skatu platformas izveidei, jo no tā paveras visaptverošs skats uz salu un tai apkārtesošo pilsētas teritoriju. Šobrīd pārskatāmību vietām aizsedz koku lapotnes, tādēļ koku stādījumus nepieciešams retināt, lai atvērtu jaunas skatu līnijas.

No salas austrumu daļas paveras atklāts skats uz Alūksnes Jaunās pils ēku un daļu tai piegulošā parka teritorijas. Gar visu ezera austrumu krastu izvietojies Jaunās pils parks ir ainaviska zona ar estētisku nozīmi.

Pilssalas iekšējais skats uz nesen ierīkoti pludmales volejbola laukumiem. Sezona laukumi ir pietiekoši noslogoti, taču laukumu izvietojumu ieteicams precizēt atbilstoši jaunajam Pilssalas attīstības plānojumam.

Skats no Pilssalas uz Tempļa kalnu. Tā ir viena no salas tālajām skatu asīm. Skats ir estētiski baudāms un interesants, taču blīvie koku stādījumi skata kreisajā pusē aizsedz daļu no kopskata, tostarp Saules kalnā esošo paviljonu.

Skats no Pilssalas uz pilsētas krasta līniju. Šobrīd tā pakāpeniski degradējas. Krasta apdzīvošana, izveidojot to kā pastaigu vietu, mazinātu šo faktoru. Esošās laivu mājas būtu unikāls arhitektūras piemineklis un uzmanību saistošs apskates objekts, kas šo teritoriju veidotu par interesantu un atraktīvu pilsētvides zonu.

Paredzot saglabāt uz ezera esošo būvju apjomu, rūpīgi jāizvērtē ēku konstruktīvais risinājums un kvalitāte plānojot rekonstrukciju darbus vai, iespējams, jauna apjoma izbūvi, paplašinot un piedāvājot papildus arī jaunu funkcionālo nozīmi, izveidojot tās par kafējnīcām vai vienkārši estētiskiem objektiem, no kuriem paveras atvērts skats uz Pilssalu un Iekšezeru.

Vienīgais sauszemes pievadceļš – renovētais koka tilts. Tas ne tikai iederas kopējā ainavā, bet arī ir labs risinājums, lai regulētu un kontrolētu transporta kustību un cilvēka plūsmas uz un no salas. Tilta izbūve un atrašanās vieta ir saskaņā ar salas plānoto funkciju. Perspektīvajos plānojumos apsvērtā ideja par otra tilta izbūvi salas ziemeļos pilnībā mainītu salas funkcionalitāti un tās nozīmi, jo tā kļūtu par ikdienas tranzīta teritoriju, kas traucētu salas attīstībai kā kvalitatīvai rekreācijas teritorijai.

Skats no pilsētas pāri Alūksnes ezera iekšezeram uz Pilssalas D, DR daļu. Tā ir viena no Pilssalu prezentējošām skatu līnijām no pilsētas uz salu. Šobrīd blīvās koku un krūmu grupas aizsedz skatu uz pilsdrupām, tādēļ būtu nepieciešama koku grupu retināšana skata atvēršanai, kas ļautu pilnībā eksponēties pilsdrupu mūriem.

Skats no Tempļa kalna uz Pilssalu. Šajā skatā redzama ne tikai salas Z, ZA daļa, bet arī pilsētas krasts ar Alūksnes pils siluetu un parka teritoriju. Skata centrā nolasāma uz salas esošā senkapu teritorija ar nelielu, bet izteiktu reljefa pacēlumu.

Skats uz Pilssalu no Tempļakalna ielas. Tiek plānots, ka šī potenciālā pieslēguma vieta jauna gājēju tilta izbūvei. Lai arī esošajā situācijā tā ir viena no neitrālākajām vietām, pirms tilta izbūves rūpīgi jāizsver tilta reālā nepieciešamība, jo tā būtiski mainītu Pilssalas funkcionālo nozīmi.

Galvenā centra skatu līnija – skats uz Livonijas ordeņa pilsdrupu mūriem. Koku stādījumi nedaudz aizsedz pilsdrupas, tādēļ nepieciešams atvērt skatu uz tām, savukārt piesegt stadiona apjomu.

Galvenās centra skatu līnijas turpinājums austrumu virzienā. Uz Pilssalas esošā pašvaldības aģentūras „Alja” servisa ēkai ir neizteiksmīgs būvaprjoms. Tās funkcionālā nozīme un atrašanās vieta prasa izteiksmīgāku ēkas arhitektonisko risinājumu, kas vizuāli iekļautos salas vides kontekstā.

Pilssalas stadions, fonā pilsdrupu mūra apjoms. Šobrīd veidojas konflikts starp stadionu un pilsdrupām, taču laukums visaktīvāk tiek izmantots vasarā, kad vizuāli šīs abas zonas nodalās ar koka zaļajām lapotnēm.

Pilssalas ainaviskās telpas novērtējums (Jana – Geila metode)

Dāņu arhitekta Jana –Geila ainavu telpu analīze ir tendēta uz teritorijas vienotas telpas izpēti, nosakot standarta kritērijus, kas svarīgi jebkuras teritorijas pilnvērtīgai izmantošanai un attīstībai.

Kritēriji	Novērtējums				Piezīmes
	mazs	vidējs	vidēji liels	liels	
Satiksmes drošība				☀	Salai ir tikai viena sauszemes piekļūšana. Satiksme ir ierobežota un ērti kontrolējama.
Iespējamā kriminālā situācija			☀		Sala ir norobežota no pilsētas. Naktī nav apdzīvota. Nav apsargājam. Atsevišķās vietās ir uzstādītas novērošanas kameras.
Klimata ietekme				☀	Alūksnes klimatiskos apstākļus nosaka Alūksnes augstienes reljefa lielformas. Šeit ir garākas ziemas un īsākas vasaras.
Troksnis		☀			Sala atrodas ezerā, tādēļ tā ir pasargāta no tieša pilsētas trokšņa, taču tā ir tieši pakļauta ūdens transporta radītam troksnim.
Piesārņojums	☀				Rūpnieciskā piesārņojuma nav. Esošā kanalizācija tiek pārsūkņēta uz attīrīšanas iekārtām. Pašvaldības uzņēmums „Rūpe”, kas atbild par šiem procesiem un tos kontrolē.
Smaka	☀				Nav.
Netīrība	☀				Notiek regulāra salas apsaimniekošana, to starp atkritumu savākšana. Nodrošina pašvaldības aģentūra „Spodra”.
Pastaigas iespējas				☀	Pilssala ir lieliska vieta pastaigām jau šobrīd. Tāpat kā liels potenciāls ir Iekšezera krasta līnija pilsētas pusē. Pastaigu ceļus jāpārdomā kontekstā ar apskates objektiem. Ir dabas pastaigu takas pilsētā.
Stāvēšanas, uzturēšanās iespējas			☀		Salā ir divi stāvlaukumi, taču iebraukšana ir par maksu. Iespējas novietot auto arī pilsētas teritorijā.
Iespējas redzēt				☀	Ir tūrisma apskates objekti, gleznains apvidus. Vajadzētu padomāt par tā kvalitātes un aprītes uzlabošanu un tūristu piesaistes menedžmentu.
Iespējas sēdēt		☀			Salā nav speciāli organizētas atpūtas vietas ar soliņiem. Ir estrāde ar sēdvietām.

Iespēja masveida pasākumiem				☀	Pilssala jau šobrīd funkcionē kā masu pasākumu rīkošanas sporta un citām aktivitātēm, ir funkcionējoša estrāde.
Miers				☀	Sala atrodas ļoti harmoniska vietā un pilnībā atdalīta no pilsētas centra.
Aktivitātes	Vasarā			☀	Ezers, pastaigas, sporta aktivitātes, ūdenssports, ūdens atrakcijas, Pilssalā rīkoti kultūras pasākumi.
	Ziemā			☀	Iespējas slēpot, slidot, auto sprinta trase uz ledus, pastaigas. Ziemā ir apgrūtināts pārvietoties pa salu, jo tiek tīrīts tikai galvenais pievadceļš pie esošās servisa ēkas.
	Dienā			☀	Jebkuras aktivitātes.
	Naktī		☀		Kontrolētas aktivitātes notiek tikai speciāli organizētu pasākumu laikā.
Fizioloģiskās vajadzības	Ēdiens, dzēriens	☀			Salas teritorija nav nedz veikalu nedz kafējnīcu. Ir bijusi vasaras kafējnīca „Marija”.
	Atpūta			☀	Salas galvenā funkcija ir rekreācija. Šobrīd šeit norit dažādas sporta un kultūras aktivitātes, ir iespēja pastaigām, trūkst atpūtas soli.
	WC			☀	Ir.
Maza mēroga servisa sastopamība	Zīmes, kartes			☀	Ir.
	Telefons			☀	Labi darbojas mobilie sakaru tīkli.
Esošās kvalitātes novērtējums	Labs dizains	☀			Šobrīd sala uz to nav orientēta.
	Skati			☀	Ir plaši skatu punkti ar potenciāli izteiksmīgiem kulminācijas punktiem gan no salas, gan no pilsētas teritorijas uz salu.
	Koki, augi			☀	Lielākoties izmantotas pamatsugas, kas labi adoptējušās īpašajos klimatiskajos apstākļos. Nav vienotas zaļās struktūras koncepcijas.
	Ūdens			☀	Alūksnes ezers.

Pilssalas ekoloģiskā analīze

Ekoloģiskā analīze palīdz novērtēt Pilssalas teritorijas attīstības iespējas tūrisma, vides aizsardzības un drošības jomās.

Esošā situācija tiek vērtēta pēc jau definētiem kritērijiem dodot atbilstošu punktu vērtējumu - 0, 0.5 un 1 punkta apmērā atkarībā no kvalitātēs un esošajiem risinājumiem.

N.	Kritērijs		Vērtējums	Piezīmes
1	Dabas un ainavu aizsardzība		Vērtējums: 3.5	
	1.1.	Vai tiek uzraudzītas aizsargājamās teritorijas	1	Saistoši aizsargjoslu likumam
	1.2.	Vai ir pieejami atklātie ūdeņi	1	Alūksnes ezers
	1.3.	Vai ir speciāla teritorija sportam	1	Ierīkots standartiem atbilstošs stadions un citi sporta laukumi, basketbolam, pludmales volejbolam
	1.4.	Vai ir iespēja iepazīt vietējo floru un faunu	0.5	Salā nav speciāli tam atvēlēta zona, bet pašā pilsētā gar Alūksne ezeru ir izveidota dabas taka
2	Apstādījumi un teritorijas labiekārtošana		Vērtējums: 3	
	2.1.	Vai ir vērojama vietējā iniciatīva teritorijas sakopšanā	0.5	Ļoti maz. Galvene iniciatori ir pašvaldība un tās aģentūras.
	2.2.	Vai apzaļumošanai izvēlas vietējās sugas	0,5	Apstādījumu ierīkošanu un sugu izvēli nosaka klimatiskie apstākļi, tādēļ izmantot ne vietējo stādījumu sortimentu un sugas būtu lieks risks. Alūksnes pusē ir vairāk atzīti dekoratīvo stādu audzētāji, taču Pilssalas teritorijā pēdējos gados nav veikti īpaši apzaļumošanas darbi.
	2.3.	Vai ir sastopamas zaļās zonas	1	Salā ir plašas zaļās zonas- gan zāliena teritorijas, gan applūstošas pļavas, gan parka teritorija, taču to kopējā struktūra ir neizteiksmīga un novecojusi.

	2.4.	Vai atsakās no pesticīdu pielietošanas	1	Nav nepieciešamības lietot ķīmikālijas.
3	Būvju, pieminekļu aizsardzība		Vērtējums: 3.5	
	3.1.	Vai ēku arhitektūra atbilst ainavai	0.5	Salas teritorijā atrodas pilsdrupas, ko organiski ieskauj koku grupas, bet p/a „Alja” servisa ēku, ņemot vērā tās esošo novietojumu, būtu jābūt arhitektoniski izteiksmīgākai.
	3.2.	Vai tiek regulēta apbūve pagastā	1	Būvniecība notiek saistoši pilsētas apbūves noteikumiem.
	3.3.	Vai tiek saglabā vēsturiskā apbūve	1	Esošajām pilsdrupām šobrīd izstrādāts konservācijas projekts.
	3.4.	Vai kultūrvēsturiskiem objektiem tiek piešķirta praktiska funkcija	1	Uz salas esošajās pilsdrupās, izveidota brīvdabas estrāde.
4	Atkritumi, ūdens, troksnis		Vērtējums: 4	
	4.1.	Vai pastāv stratēģija atkritumu savākšanai, samazināšanai utt.	1	Salu apsaimnieko p/a „Spodra”. Apsaimniekošana (sakopšanas un atkritumu savākšanas darbi) notiek regulāri.
	4.2.	Vai pārbauda ūdens kvalitāti	1	Jā. Ūdens kvalitāte laba.
	4.3.	Vai ir ūdens attīrīšanas iekārtas	1	Jā. Esošā kanalizācija no salas tiek aizsūknēta uz attīrīšanas iekārtām.
	4.4.	Vai tiek veikti pasākumi trokšņa un gaisa piesārņojuma samazināšanai	1	Īpaši nav, bet nav arī nepieciešams.

5	Satiksmē		Vērtējums: 3	
	5.1.	Vai atpūtas vietas saistītas ar apkārtni	0.5	Sala ir norobežota, vienīgais pievadceļš - tilts.
	5.2.	Vai ir iespēja izmantot tuvsatiksmes pakalpojumus vietu apskatei	1	Salā tas nav nepieciešams. Pilsētā ir sabiedriskais transports, bet svarīgākās apskates vietas ir tuvu viena no otras.
	5.3.	Vai ir izbūvēts velo celiņš, vai iespēja apbraukt vietu ar velo	0,5	Speciālu velo celiņu nav, taču riteņbraukšanai var izmantot esošo ceļu tīklojumu. Pilssalā būtu nepieciešams izveidot multifunkcionālus celiņus, pa kuriem varētu paviest ne tikai ar velosipēdiem.
	5.4.	Vai ir ieviesti ātruma ierobežojumi	1	Ir ieviesti CSDD normatīvos prasītie ātruma ierobežojumi
6	Kultūra un tūrisms		Vērtējums: 2	
	6.1.	Vai tiek ievēroti reģionam raksturīgās paražas un vai darbojas novada muzeji	0.5	Pilsētā tiek ievērotas atsevišķas paražas, kas raksturīgas reģionam un atpazīstamas citur, taču to nav daudz. Pilsētā darbojas novadpētniecības muzejs un Bībeles muzejs
	6.2.	Vai tiek rīkoti masu pasākumi	0.5	Salā tiek rīkoti masu sporta un kultūras pasākumi, taču kopumā trūkst pasākumi, kas vērsti uz tūristu piesaistīšanu.
	6.3.	Vai ir nakšņošanas iespējas	0.5.	Pilsētā un tās tuvumā ir atsevišķi viesu nami un atpūtas bāzes. Uz salas nav speciālas vietas nakšņošanai.
	6.4.	Vai reģionā pastāv ekotūrisms	0.5	Pilsētā ir dabas takas. Šobrīd salas teritorijā nav tieši ar ekotūrisma saistītas aktivitātes.

**Biotopu vērtējums un ainaviskās telpas novērtējums
pēc ģeomorfoloģiskajām īpašībām**

N.	Ainaviskās telpas	Kalnu ainava	Ezera ainava	Meža un parku ainava	Urbānā ainava	Kopējais ainavu konteksts
1.	Daudzveidība	***	***	***	**	***
2	Cilv. iedarbība	*	*	***	***	**
3	Dabiskums	***	***	***	**	***
4	Degradāc. pak.	*	**	**	***	**
5	Unikalitāte	**	**	**	*	**
6	Vizuālais apseks	***	***	***	**	***
7	Mitrums	**	***	**	**	**
8	Reljefs	***	**	***	**	***
9	Augsnes vērtība	**	*	***	**	**

* zems   **vidējs   *** augsts

SVID analīze

SVID analīze ir daļa no plānošanas instrumenta, kas ļauj noteikt konkrētā objekta attīstības virzienus un iespējas rūpīgi izvērtējot esošās gan ar konkrēto situāciju saistītas gan vispārīgas progresijas un regresijas.

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
<p>Pilsētas kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Alūksnes tīklojums ar Smilteni, Gulbeni un Balviem; Cilvēku plūsmas uz pilsētā rīkoti pasākumiem; Liels skaits individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits kā arī pašnodarbināto; Pilsētas administratīvais novietojums – Igaunijas un Krievijas tuvums un to ceļa maģistrāles; Pilsētas ģeogrāfiskais novietojums – Alūksnes augstiene – ainaviskā daudzveidība un reljefa līmeņa starpības; Ūdens tuvums, kvalitāte; Pilsētas kultūrvēsturiskais mantojums un citi nozīmīgi tūrisma objekti un to dažādība; Funkcionējošs vispārējās lietošanas šaursliežu dzelzceļš pilsētā; Pilsētas savdabīgā mazpilsētas vide; Plaša un daudzveidīga pilsētas zaļā struktūra; Iedzīvotāju patriotisms; Iekšzera pilsētas krasta līnija; <p>Salas kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Salas novietojums pilsētas kontekstā; Salā rīkoto tematisko masu pasākumu rīkošana un to apmeklētība; Ezera pieejamība; Daudzpusīgās salas funkcijas; Pakāpeniski labiekārtotās salas krasta zonas (laipu un platformu izbūve); Salas savdabīgums, atpazīstamība;	<p>Pilsētas kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Pilsētas ģeogrāfiskais novietojums pret citām Latvijas pilsētām; Klimatiskie apstākļi; Tūrisma infrastruktūras attīstības trūkums pilsētā; Neapmierinošais kultūrvēsturisko pieminekļu un citu tūrisma objektu stāvoklis; Bērnu spēļu laukumu trūkums; Jauniešu aktivitāšu izpausmes vietu trūkums; Veloceliņu trūkums; Nepietiekošs sabiedrisko tualešu skaits; Ainavas un pilsētas nomaļu un pagalmu nesakoptība un liels skaits ainavu degradējošu objektu; Naktsmītņu trūkums; Nav pilsētas simbola; Iedzīvotāju skaita samazināšanās un augstā demogrāfiskā slodze; Iedzīvotāju zemā maksātspēja; Tūristu pieplūduma trūkums; <p>Salas kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Servisa trūkums ezera un krasta izmantošanai ne sezonas periodā (ziema, rudens); Haotiskā Pilssalas apdzīvošana; Vandālisms; Apjomīga finansējuma trūkums tūlītējai un vienreizējai visas Pilssalas labiekārtošanai; Dalīta Pilssalas un pilsētas attīstība; Stratēģiskā plāna trūkums;

IESPĒJAS	DRAUDI
<p>Pilsētas kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Finansējumu piesaistes iespējas kultūras pieminekļu renovācijai vai restaurācijai; Sporta sfēras attīstības stratēģijas izveide un realizācija; Aktīva pasākuma rīkošana ar tūristu piesaistīšanu; Mārketinga programmas izstrāde; Tūrisma piesaistīšana; Zaļo zonu labiekārtošana; Kvalitatīvu atpūtas teritoriju izveide; Iekšzera krasta līnijas labiekārtošana; <p>Salas kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Privātpersonu un uzņēmumu iesaistīšana Pilssalas attīstībā; Kvalitatīvas atpūtas nodrošināšana pie ūdens; Attīstīt iespēju atpūsties pie ūdens; Pilsdrupu aktīva izmantošana un kā apskates objekta izveide; Pilssalas attīstības iespēju diapazons (tūrisms, kultūrvēsturiskie objekti);	<p>Pilsētas kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Esošajiem nozīmīgajiem objektiem vairāk konkurētspējīgi objekti citās Latvijas pašvaldībās; Nespēja konkurēt ar citām blakusesošajām pilsētām; Pārmērīga jaunu un vairāku lietu integrēšana; <p>Salas kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Neefektīva salas apgūšana, kam trūkst vienotas lietu organizētības; Pilssalas un pilsētas nesaistīti risinājumi – savstarpējā nesaderība; Pilssalas degradēšanās; Pilssalas pilnvērtīga funkcionālā slāpēšana;

SECINĀJUMS:

Kopumā izvērtējot esošo Pilssalas situāciju un analizējot to, esam konstatējuši, ka tā ir potenciāli labvēlīga vide mērķtiecīgai teritorijas attīstībai rekreācijas vajadzībām.

Jau šobrīd tai ir pamatelementi, kas nepieciešami ilgspējīgai funkcionēšanai, taču pilnvērtīgai salas attīstībai, iesaistot dažādu interešu grupu un nozaru pārstāvjus, būtu nepieciešams izstrādāt kopējas attīstības koncepcijas vadlīnijas arī Alūksnes pilsētai.

SOCIĀLEKONOMISKĀ KONTEKSTA IZVĒRTĒJUMS UN FINANŠU RESURSU PIESAISTES APRAKSTS

Alūksnes sociālekonomiskās situācijas novērtējums un statistika

Šajā sadaļā aplūkota sociālekonomiskā situācija Alūksnes pilsētā. Lai objektīvāk raksturotu situāciju, pilsētas rādītāji salīdzināti ar pilsētu tīklojumā esošām tuvākajām pilsētām – Gulbeni, Smilteni un Balviem.

Demogrāfiskie dati liecina, ka iedzīvotāju skaits Alūksnē, līdzīgi, kā arī valstī, vēl aizvien turpina samazināties. 2010.gada sākumā Alūksnē dzīvoja 8985 iedzīvotāji, jeb par 108 cilvēkiem mazāk nekā pirms gada. Piecu gadu laikā iedzīvotāju skaits samazinājies par 409 cilvēkiem, bet salīdzinot ar 2000.gada sākumu, iedzīvotāju skaits sarucis par 524. Alūksne aizņem platību 14,3 km², iedzīvotāju blīvums 2009.gada sākumā bija 635,9 cilvēki uz 1 km², kas ir 18 reizes lielāks nekā vidēji valstī (35 cilvēki uz 1 km²). Iedzīvotāju blīvums Balvos – 1557,5, Gulbenē – 748,2, Smiltēnē – 805,3 cilvēki uz 1 km².

Iedzīvotāju skaits dabiskās kustības dēļ (mirušo skaitam pārsniedzot jaundzimušo skaitu) samazinājies, 2005.gadā – par 82, 2007.gadā – par 41, bet 2008.gadā par 18 cilvēkiem. Iedzīvotāju skaita samazinājuma temps pēdējos gados bija kļuvis lēnāks. Laika periodā no 2005.-2008. gadam Alūksnē bija vērojams būtisks dzimstības pieaugums. Dzimušo skaits Alūksnē bija 2005.gadā – 64, 2007.gadā – 79, 2008.gadā – 106. Mirstības rādītāji uzlabojās 2007.gadā, kad mirušo skaits samazinājies no 146 cilvēkiem 2005.gadā līdz 120 cilvēkiem 2007.gadā. 2008.gadā mirstības rādītāji bija 2007.gada līmenī.

2000.-2009. gadu periodā iedzīvotāju skaita negatīvo izmaiņu temps Alūksnē ir palielinājies. 2000.-2005.gadu periodā iedzīvotāju skaits Alūksnē samazinājies par 1,2%, bet 2004.-2009. gadu periodā – par 3,6%, tātad trīs reizes straujāk. Gulbenē iedzīvotāju skaita negatīvo izmaiņu temps arī palielinājies, bet Balvos un Smiltēnē – samazinājies. Pilsētu grupā vidēji iedzīvotāju skaits samazinājies attiecīgi par 3,2% un 2,5%. No 2004. Līdz 2009.gada sākumam lielākais iedzīvotāju skaita izmaiņu temps bija Gulbenē (skat.1.tabula).

1.tabula. Iedzīvotāju skaita izmaiņas* %

	2005.-2000.	2006.-2001.	2007.-2002.	2008.-2003.	2009.-2004.
Alūksne	-1,2	-1,9	-2,6	-2,7	-3,6
Balvi	-6,7	-5,8	-4,5	-4,6	-3,8
Gulbene	-1,4	-2,4	-3,3	-4,5	-6,6
Smiltene	-5,1	-5,4	-5,8	-6,0	-4,8
Pilsētās vidēji	-3,2	-2,9	-2,6	-2,5	-2,5
*Pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo piecu gadu laikā ir starpība starp pastāvīgo iedzīvotāju skaitu perioda beigās un perioda sākumā pret iedzīvotāju skaitu perioda sākumā un reizināta ar 100.					

Demogrāfiskās slodzes līmenis (bērnu un pensijas vecuma iedzīvotāju skaita attiecība pret darbspējas vecuma iedzīvotājiem - parasti aprēķina uz 1000 iedzīvotājiem) Alūksnē 2009.gada sākumā bija 533, augstāks nekā pilsētās vidēji. Par pilsētas vidējo rādītāju augstāka demogrāfiskā slodze ir arī Smiltēnē un Gulbenē, mazāka – Balvos. Visās aplūkotajās pilsētās 2005.-2009.gadu periodā demogrāfiskās slodzes līmenis ir samazinājies (skat.2.tabula).

2.tabula. Demogrāfiskās slodzes līmenis

	01/01/05	01/01/06	01/01/07	01/01/08
Alūksne	598,2	582,5	557,2	544,3
Balvi	496,9	492,9	468,8	472,3
Gulbene	571,2	559,1	533,2	520,7
Smiltene	619,7	607,9	574,2	558,5
Pilsētās vidēji	547,2	539,8	520,4	518,0

Ilgspējīgai pašvaldību attīstībai svarīgi novērtēt jaunās paaudzes kapacitāti. Alūksnē fiksēta pozitīva dinamika, jo pēdējos gados bērnu (0-14 gadi) īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā Alūksnē 2009.gada sākumā bija 14,8%, lielāks nekā pilsētās vidēji (13,4%). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bērnu īpatsvars palielinājies par 0,1 procentpunktu gan Alūksnē, gan pilsētās vidēji.

Alūksnē palielinājies arī darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā no 64,2% 2007.gadā līdz 65,2% 2009.gadā. Tomēr šis rādītājs bija zemāks nekā pilsētas vidēji (66,3%).

Iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti raksturo ekonomiski aktīvo tirgus sektora statistisko vienību skaits. 2007.gadā Alūksnē bija 444 statistiskās vienības. No tām individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits, kas nodrošina lielāku ieguldījumu pilsētu iekšzemes kopproduktā veidošanā, veido 196 jeb 44%. Balvos individuālo komersantu un komercsabiedrību daļa visu ekonomiski aktīvo statistisko vienību skaitā veido 66%, Gulbenē – 61%, Smiltēnē – 47%, valstī – 52% (skat.3.tabula).

3.tabula. Ekonomiski aktīvās tirgus sektora statistiskās vienības 2007. gadā

	Kopā	Pašnodarbi-nātās personas	Individuālie komersanti	Komerc-sabiedrības	Zemnieku un zvejnieku saimniecības
Alūksne	444	244	40	156	4
Balvi	364	213	46	96	9
Gulbene	428	160	70	191	7
Smiltene	333	166	32	126	9

Nodarbinātības ziņā labvēlīgāka situācija 2009.gada sākumā bija Smiltēnē, kur bezdarba līmenis bija zemāks nekā pilsētās vidēji, pārējās aplūkojamajās pilsētās bezdarba rādītāji pārsniedza vidējo līmeni. Alūksnē un Balvos bezdarba līmenis pārsniedza vidējo līmeni par 2,4 procentpunktiem, bet Gulbenē – par 1,1 procentpunktu. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu novērots būtisks bezdarba līmeņa pieaugums (skat.4.tabula).

4.tabula. Bezdarba līmenis, %

	01/01/05	01/01/06	01/01/07	01/01/08	01/01/09
Alūksne	6,7	5,7	5,7	4,3	7,3
Balvi	9,8	8,8	7,3	5,2	7,3
Gulbene	7,8	6,3	5,2	4,8	6,0
Smiltene	4,8	4,6	4,9	2,9	4,0
Pilsētās vidēji	5,5	4,6	4,1	3,2	4,9

Labklājības ziņā, vērtējot pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem pašvaldību budžetā, Alūksne atpaliek no Latvijas pilsētu vidējā rādītāja. 2008.gadā uz 1 iedzīvotāju Alūksnē iedzīvotāju ienākuma nodoklis bija 322 lati, bet visās pilsētās vidēji 417 lati, tātad gandrīz par vienu trešdaļu vairāk. Smiltēnē iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju pārsniedza pilsētu vidējo lielumu (skat. 5.tabula).

5.tabula. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju, Ls

	2004	2005	2006	2007	2008
Alūksne	130,3	153,4	196,9	283,7	322,3
Balvi	116,6	141,7	180,5	255,7	295,8
Gulbene	120,5	143,0	192,6	283,0	331,6
Smiltene	160,8	196,8	257,2	374,8	436,0
Pilsētās vidēji	156,5	186,7	246,5	353,0	417,0

Secinājumi:

- ▲ Alūksnē novērojams salīdzinoši straujš iedzīvotāju skaita samazinājums.
- ▲ Pozitīvi vērtējams neliels dzimstības, tātad, bērnu īpatsvara pieaugums Alūksnē.
- ▲ Īpaša uzmanība jāpievērš iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem, kas būtiski atpaliek no Latvijas pilsētu vidējā rādītāja.
- ▲ Arī bezdarba līmeņa pieaugums Alūksnē jāņem vērā plānojot Pilssalas attīstību.
- ▲ Alūksnē ir salīdzinoši liels skaits komercsabiedrību un pašnodarbināto personu skaits – šis apstāklis arī jāizmanto, iesaistot šīs grupas Pilssalas teritorijas attīstībā, īpaši attiecībā uz rekreācijas un sporta zonas apsaimniekošanu un dažādu pakalpojumu attīstību.

Potenciālo finanšu resursu piesaistes iespējas

Šajā sadaļā aprakstīti galvenie Latvijā pašreiz pieejamie finansējuma avoti, kas būtu attiecināmi uz Pilssalas attīstības projektu un ideju īstenošanu, kā arī sniegts finanšu resursu piesaistes iespēju raksturojums pēc atbalstāmās aktivitātes un projekta pieteicēja juridiskā statusa. Tāpat uzziņai sniegts arī īss atbalsta instrumentu raksturojums, kas pieejams sākot ar 2011.gada maiju. Sadaļā aprakstīti arī atsevišķi metodiskie ieteikumi projekta idejas sagatavošanā un vispārēja informācija projekta pieteikuma sagatavošanā.

Projektu īstenošanai Latvijā pieejami vairāki finanšu avoti. Kā būtiskākie minami Eiropas Savienības struktūrfondi un vairāki ārvalstu finanšu palīdzības instrumenti, piemēram, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments un Norvēģijas valdības divpusējais finanšu instruments. Savukārt, Šveices finanšu palīdzība vērsta uz tām atbalsta aktivitātēm, kuras netiek atbalstītas ar citiem finanšu instrumentiem.

Jāatzīmē, ka būtiski ir izvērtēt paredzamo aktivitāti un identificēt paredzamā īstenotāja juridisko statusu, jo noteiktas aktivitātes tiek atbalstītas tikai noteikta veida juridiskām personām, piemēram, aktivitātes pašvaldību kapacitātes stiprināšanā, aktivitātes nevalstisko organizāciju attīstībai vai kādu specifisku projektu īstenošanai, un aktivitātes biznesa sektora attīstībai.

- Eiropas savienības struktūrfondi.

Latvija kā Eiropas Savienības (ES) dalībvalsts, īstenojot ES reģionālo politiku, izmanto ES sniegto finanšu palīdzību ekonomiskajai un sociālajai attīstībai. Lielākie finanšu instrumenti, kuru ietvaros Latvija saņem finanšu palīdzību, ir ES fondi: Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Eiropas Sociālais fonds (ESF) un Kohēzijas fonds (KF), kuru vadību Latvijā nodrošina Finanšu ministrija. Papildus tam Latvija saņem finanšu līdzekļus arī Eiropas Kopienas iniciatīvu Equal un Interreg ietvaros, kā arī piedalās dažādās citās ES finansētās programmās. Lauksaimniecības un zivsaimniecības nozares atbalstu 2007.-2013.g. periodā koordinē Zemkopības ministrija, administrējot Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Zivsaimniecības fondu (EZF).

- EEZ finanšu instruments un Norvēģijas valdības divpusējais finanšu instruments.

Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta ietvaros drīzumā tiks uzsākta jaunā plānošanas perioda atbalsta programma. Kopumā Latvijai 2009.-2014. gada periodā EEZ un Norvēģijas finanšu instrumenta ietvaros būs pieejami 51,27 miljoni latu, tai skaitā no EEZ 24,29 miljoni latu, no Norvēģijas – 26,98 miljoni latu. Šobrīd EEZ veido 27 Eiropas Savienības dalībvalstis, kā arī Īslande, Lihtenšteina un Norvēģija. EEZ un Norvēģijas finanšu palīdzība ir EEZ valstu finanšu ieguldījums ekonomisko un sociālo atšķirību mazināšanai Eiropas Savienībā. Saskaņā ar EEZ līgumu vairākām ES dalībvalstīm, tai skaitā arī Latvijai, ir pieejami divi finanšu instrumenti - EEZ finanšu instruments un Norvēģijas valdības divpusējais finanšu instruments.

Neskatoties uz to, ka š.g. aprīļa beigās noslēdzās iepriekšējais atbalsta periods (2004-2009), paredzams, ka jau šī gada beigās būs pieejami finanšu līdzekļi jaunās EEZ/Norvēģijas programmas ietvaros. Š.g. 29.aprīlī notika noslēguma konference, kurā arī tika ieskicēta informācija par jaunā perioda prioritātēm un atbalstāmām aktivitātēm. Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta "Nevalstisko organizāciju fonda" mērķis ir atbalsta sniegšana nevalstiskām organizācijām pilsoniskas sabiedrības veidošanā un tā ietvaros kopējais pieejamais finansējums nevalstiskā sektora atbalstam nākamajā plānošanas periodā (2009.-2014.) būs vairāk kā desmit miljoni eiro.

Jāatzīmē, ka NVO pievēršas daudziem sociāliem un politikas izaicinājumiem: demokrātiskas sabiedrības veidošana, cilvēktiesības, sociālā iekļaušanās un vides aizsardzība. Šie jautājumi tiek risināti ar NVO fondu starpniecību, pieskaņojot atbalstu dažādām NVO sektora vajadzībām. Tieši nevalstisko organizāciju darbība varētu būt sekmīga Alūksnes Pilssalas rekreācijas zonas un sporta zonas izmantošanā un popularizēšanā.

- Latvijas - Šveices sadarbības programma.

Latvijas un Šveices sadarbības programma ir finanšu palīdzības instruments, kas ir izmantojams papildus Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finanšu palīdzībai, kā arī Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu palīdzībai. Šveices finanšu palīdzība papildina šīs programmas un koncentrējas, galvenokārt, uz tiem projektiem, kuri netiek finansēti vai tiek daļēji finansēti no citiem finanšu avotiem.

Diemžēl arī šajā programmā pašreiz vairs nav iespējams pieteikt jaunus projektus, bet iespējams, ka Šveices valdība pieņems lēmumu turpināt atbalsta programmu Latvijai. Apsverot

dažādus Pilssalas attīstības aspektus, vēlams turpināt novērot pieejamās un atbalstāmās aktivitātes šīs programmas ietvaros.

- Latvijas Kopienų iniciatīvu fonds

Latvijas Kopienų iniciatīvu fonda (KIF) darbības mērķis ir piesaistīt līdzekļus no individuālajiem ziedotājiem, biznesa sektora, valsts un citiem avotiem, lai atbalstītu un izglītotu nevalstiskās organizācijas, kas darbojas sociālajā, veselības aprūpes un izglītības jomā Latvijā, un veicinātu kopienų iniciatīvu rašanos.

KIF finansējumu programmu un akciju ietvaros var saņemt tikai sociālajā, veselības aprūpes un izglītības jomā strādājošās nevalstiskās organizācijas, kas reģistrētas un darbojas Latvijas reģionos. Izvērtējot projektus un lemjot par atbalstu, KIF būtisku nozīmi pievērš tam, lai projekta īstenošanā būtu iesaistīta vietējā pašvaldība un iedzīvotāji.

KIF būtu vērtējams kā fonds, kurš spēj operatīvi atbalstīt labu ideju. Projektus Latvijas Kopienų iniciatīvu fondā vēlams iesniegt kādai nevalstiskai organizācijai, kuras darbības mērķa grupa ir seniori vai jaunieši. Attiecībā uz Alūksnes Pilssalas attīstību, šo fondu varētu izmantot tās biedrības un nodibinājumi, kuri nedarbotos peļņas gūšanas nolūkos, bet orientētos uz brīvā laika pavadīšanas iespējām, piemēram nūjošanas aktivitātēm senioriem, u.tml.

- ESPON

Latvijas pašvaldībām ir iespēja piedalīties arī vairākās starptautiskās iniciatīvās – piemēram ESPON programmā, kas vērsta uz attīstības plānošanas jautājumu risināšanu. Taču, jāatzīmē, ka šīs programmas ietvaros projektiem jābūt ar nacionālu nozīmību.

Līdz arī to, visoptimālāk šajā programmā ir piedāvāt Alūksnes Pilssalas attīstības projektu kā pilotprojektu kādā no ESPON aktivitātēm, piemēram krastmalas attīstības jomā. Lai veiksmīgi “pārdotu” Pilssalas attīstības ideju, Alūksnes pašvaldībai būtu nepieciešams reģistrēties ESPON mājas lapā, norādot savas kompetences un iespējamās sadarbības aktivitātes. Būtu vēlams arī sadarboties ar citām Latvijas pašvaldībām līdzīgu attīstības problēmu risināšanā. (vairāk par ESPON programmu – sk.zemāk).

1 ESPON programmas apskats. Eiropas teritoriālās attīstības un kohēzijas novērošanas tīkls (ESPON) darbojas kopš 2002.gada. Laika periodā no 2002.-2006. gadam īstenoti vairāk kā 30 projekti un šobrīd tiek īstenota ESPON 2013 programma.

ESPON programmas aktivitātes ir vērstas uz teritoriju attīstības iespēju izmantošanu, sekmējot Eiropas konkurētspējas paaugstināšanos. Eiropas valstu teritoriālā sadarbība ietver informācijas analīzi par teritoriju attīstības tendencēm un nozaru politiku teritoriālo ietekmi Eiropas Savienībā.

ESPON aktivitātes no 2007.-2013. gadam īpašu vērību pievērš politikas veidošanas procesa atbalstam, lai veicinātu teritoriālo kohēziju un harmonisku Eiropas teritorijas attīstību kopumā. ESPON programmas budžets veido 47 milj. eiro, no kuriem 75% finansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF). ESPON uzraudzības komitejā Latviju pārstāv Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija (RAPLM), savukārt ESPON kontaktpunkta funkciju veic Valsts reģionālās attīstības aģentūra (VRAA).

ESPON programmas īstenoto projektu ietvaros top ziņojumi, kas sniedz salīdzināmu informāciju un attīstības tendenču analīzi par Eiropas valstu teritorijām. Viens no VRAA kā ESPON kontaktpunkta uzdevumiem ir sniegt atzinumus vai koordinēt atzinumu sniegšanu par ESPON programmas projektu ziņojumiem, uzturēt pētnieciskās sadarbības tīklu ESPON tematikā un izplatīt pētījumu rezultātus. ES kohēzijas politikas veidošanas procesā ESPON ziņojumi tiek izmantoti lēmumu pieņemšanā. Dalība ESPON sadarbības tīklā dod iespēju Latvijai izvērtēt savu situāciju Eiropas valstu kontekstā nozaru un teritoriju skatījumā.

ESPON kontaktpunkts Latvijā. ESPON kontaktpunktu tīklu veido programmas dalībvalstu deleģētas kontaktpersonas, kas tiek izraudzītas no institūcijām, kuras koordinē pētniecisko darbību programmas tematikā savā valstī.

ESPON kontaktpunkts nodrošina ESPON projektu starpziņojumu un gala ziņojumu ekspertīzi un komentēšanu, izvēršot šajos dokumentos sniegto Eiropas Savienības līmeņa skatījumu ar savas pārstāvētās valsts perspektīvu. Nepieciešamības gadījumā ESPON kontaktpunkts koordinē komentāru sagatavošanu.

VRAA kā ESPON kontaktpunkts apzina ESPON tematikā Latvijā darbojošos pētniecības centrus, institūcijas un individuālus pētniekus, nodrošina regulāru komunikāciju ar tiem, veido un koordinē pētnieciskās sadarbības tīklu, organizē seminārus un tematiskās tikšanās.

ESPON kontaktpunktu tīkla ietvaros tiek sniegts atbalsts starptautiskām projektu grupām, nodrošinot informācijas par Latvijas projektu partneru aktivitātēm un atbilstošās pieredzes apmaiņu starp ESPON projektiem un ESPON koordinācijas vienību.

VRAA veic ESPON pētījumu rezultātu izplatīšanu, novirzot šo informāciju tām iedzīvotāju grupām, organizācijām un iestādēm, kuru intereses skar pētījumu tematika un rezultāti. Vairāk informācijas: <http://www.espon.eu>.

Plānojot Pilssalas attīstību, nepieciešams izvērtēt paredzamo attīstības aktivitāšu prioritāro secību un saskaņot tās ar Alūksnes novada attīstības plānu. Projekta idejas nepieciešams sagatavot atbilstoši katrai no paredzētām tematiskām aktivitātēm vai attiecībā uz katra konkrētā objekta attīstību.

Attīstības ideju nepieciešams konkretizēt, t.i. paredzēt aktivitātēs, sagaidāmos rezultātus, apsvērt nepieciešamo finansējumu, iespējamus projekta partnerus, utt. Šādam nolūkam ļoti noderīga ir projekta idejas forma (sk.zemāk). Balstoties uz sagatavoto un apspriesto projekta idejas formu, vēlāk var tikt sagatavots kvalitatīvs projekta pieteikums kādam noteiktam finanšu avotam (fondam) par konkrētām aktivitātēm. Arvien biežāk dažādi fondi, izsludinot projektu iesniegumu atlasu, veic iesniegto projektu vērtēšanu 2 etapos – proti, sākumā tiek novērtēta paša projekta ideja. Ja ideja ir konceptuāli atbalstāma, tad organizāciju aicina iesniegt jau detalizētu projekta pieteikumu. Šāda prakse tika piemērota, piemēram, Šveices – Latvijas sadarbības programmā.

Nepieciešams pārdomāt uz izveidot mārketinga plānu Pilssalas attīstībai. Svarīgākie jautājumi uz kuriem būtu jāatbild ir:

- kādēļ cilvēkiem apmeklēt Pilssalu, kādus pakalpojumus cilvēki varēs izmantot šajā teritorijā,
- kādu īpašu pieredzi cilvēkiem būs iespējams iegūt tieši apmeklējot Pilssalu, nevis kādu citu objektu.

Tāpat, jāpārdomā kā piesaistīt konkrētas mērķa grupas cilvēku plūsmas – tūristus, ārvalstu viesus, Latvijas iedzīvotājus, sportistus, skolēnus, mazākumtautību iedzīvotājus, u.c..

Ņemot vērā, ka Pilssalas attīstības koncepcija ietver vairākus nozīmīgus attīstības virzienus, paredzot gan sporta aktivitātes, gan rekreācijas iespējas un aktīvo mazā biznesa zonu, būtu jā sagatavo katras zonas attīstības plāns, pārdomājot piedāvāto aktivitāšu sezonalitāti, intensitāti un potenciālo klientu piesaistes iespējas. Īpaši būtu jāuzsver tūristu piesaiste un Latvijas iedzīvotāju piesaiste no citām teritorijām. To iespējams panākt, radot kādu īpašu "leģendu" par Pilssalu, popularizējot to medijos un tūrisma ceļojumu birojos, cenšoties piesaistīt cilvēku plūsmu un aicinot apmeklēt Pilssalu. Biedrību un nodibinājumu darbība Pilssalas popularizēšanā var izrādīties ļoti nozīmīga, piemēram, izveidojot video materiālu, organizējot festivālus, u.tml..

Novērojumi par biežāk pieļautajām kļūdām projektu sagatavošanā. Projektu sagatavošanu nereti atliek uz pēdējo brīdi, kad tiek izsludināts kāds konkurss, kur iespējams pieteikties uz finansējuma saņemšanu. Diemžēl šāda pieeja nav produktīva un bieži arī šādi steigā sagatavoti projekta pieteikumi tiek noraidīti. Jebkurš projekta pieteikums sākas ar projekta idejas formulēšanu (sk.zemāk), kura sadarbības rezultātā ar iespējamiem partneriem tiek pārveidota par projekta pieteikumu. Formulējot projekta ideju, kas izriet no attīstības problēmas, jeb nepieciešamības veikt kādu darbību, ir jāapzin paredzamās darbības aspekti – sākot ar mērķi, aktivitātēm, sagaidāmiem rezultātiem, nepieciešamo budžetu, iespējamiem riskiem, visbeidzot ar iesaistīto pušu atbalstu attiecīgās aktivitātes veikšanā. Lai savlaicīgi uzzinātu par pieejamiem finanšu avotiem projekta idejas īstenošanā, nepieciešama attiecīga personāla kapacitāte – cilvēkresurss – kas regulāri monitorē pieejamos finanšu instrumentus attiecīgo projektu ideju īstenošanai. Projekta sagatavošanas procesu būtiski atvieglo jau savlaicīgi izveidots iespējamo projekta partneru saraksts, pie kuriem var vērsties projekta pieteikuma sagatavošanas laikā. Jāņem arī vērā, ka vairāku aktivitāšu īstenošanā var būt iesaistītas dažāda tipa organizācijas, piemēram pašvaldība un NVO, pašvaldība un komersants, komersants un NVO. Izvēloties piemērotāko pārvaldes formu attiecīgai aktivitātei (objekta apsaimniekošanā vai attīstībā), iespējams arī kvalitatīvāk sagatavot projekta ideju un projekta pieteikumu kādā no fondiem. Piemēram, lai aktīvi izmantotu sporta zonas piedāvātās iespējas, jāapsver iespēja rīkot sporta turnīrus sadarbībā ar skolām, arī no citām pilsētām. Tāpat, iespējams izveidot biedrības – sporta klubus, kas var pieteikt projektus dažādos fondos, saņemt finansējumu un faktiski panākt to, ka attiecīgā teritorija ir noslogota pēc iespējas vairāk.

Pēc līdzīga principa darbojas arī daudzas mazākumtautību biedrības, sociālo pakalpojumu sniedzējas, vides organizācijas, u.c. Lai sekmīgi apsaimniekotu Pilssalu, kas ietver dažādu virzienu zonas, nepieciešams apzināt gan vietējos uzņēmējus un viņu interesi par Pilssalas attīstību, gan arī nevalstiskās organizācijas un viņu redzējumu par šīs teritorijas izmantošanu. Pašvaldības iesaiste, protams, ir visnotaļ būtiska, atbalstot tos projektus, kas vērsti uz Pilssalas teritorijas ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

Zemāk apkopotī piemēri, kuros norādīts finansējuma avots (fonds), atbalstāmās aktivitātes un potenciālais finansējuma saņēmējs (juridiskais statuss). Šī informācija ir izmantojama indikatīvos nolūkos, jo pirms projekta pieteikuma iesniegšanas finansējuma saņemšanai, nepieciešams kompleksi pārdomāt Pilssalas attīstības aktivitātes, to savstarpējo papildinātību un iespējamo pašvaldības atbalstu prioritārām aktivitātēm. Balstoties uz zemāk sniegto informācijas

apkopojumu, iespējams iegūt ieskatu par atbalstāmām aktivitātēm Latvijā, taču netiek izslēgta arī jaunu atbalstāmu aktivitāšu parādīšanās nākotnē nākamajā plānošanas periodā.

- Tūrisma aktivitāšu veicināšana

Finansējamās aktivitātes: veicināt nelauksaimnieciskās aktivitātes lauku teritorijā, attīstot un pilnveidojot lauku tūrismu un ar tūrismu saistītos pakalpojumus un infrastruktūru.

Lauku atbalsta dienests izsludina atklāta konkursa projektu iesniegumu pieņemšanu Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) pasākumam "Tūrisma aktivitāšu veicināšana" saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 16.novembra noteikumiem Nr.1057 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Tūrisma aktivitāšu veicināšana".

Projektu iesniegumu pieņemšana notiek vairākās kārtās. Projekta iesnieguma veidlapa un metodiskie norādījumi tās aizpildīšanai ir atrodami mājas lapā www.lad.gov.lv, sadaļā - ES atbalsts.

- Pašvaldības kapacitātes stiprināšana

Sabiedrības integrācijas fonds paredz vairākārt izsludināt atklāto projektu iesniegumu atlasī darības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" 1.5.2.2.3. apakšaktivitātes "Atbalsts pašvaldībām kapacitātes stiprināšanā Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai" ietvaros, kas tiek finansēta ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu. Apakšaktivitātes mērķis ir panākt aktīvu un kvalitatīvu pašvaldību līdzdalību Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanā. Projektu iesniegumu otrajā atlasē pieejamais finansējums ir 545 000 LVL. Vienam projektam pieejamais finansējums ir robežās no 1 000 LVL līdz 25 000 LVL. Apakšaktivitātes ietvaros projekta iesniegumus var iesniegt plānošanas reģioni, republikas pilsētu un novadu pašvaldības, kas izveidotas saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālo iedalījumu.

- Pilsoniskās sabiedrības stiprināšana

Sabiedrības integrācijas fonds izsludina atklātu projektu konkursu grantu shēmas „Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas atbalsta programma 2011” ietvaros, kas tiek finansēta no valsts budžeta līdzekļiem. Grantu shēmas mērķis ir veicināt pilsoniskās sabiedrības iniciatīvas un palielināt iedzīvotāju īpatsvaru, kuri sadarbojas sabiedrībai svarīgu mērķu labā. Kopējais pieejamais

finansējums ir LVL 22 000. Grantu shēmas ietvaros projektu iesniegumus var iesniegt reģionāla mēroga nevalstiskās organizācijas, kuras veic nozīmīgu darbu pilsoniskās sabiedrības attīstības jomā, līdzdarbojoties plānošanas reģionam svarīgu jautājumu risināšanā, iesaistot šajā procesā citas nevalstiskās organizācijas un sabiedrību. Projektu iesniegumu iesniegšanas termiņš ir 2011.gada 16.maijs.

- Ziemeļvalstu un Baltijas valstu NVO programma

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu NVO programmas mērķis ir sadarbības veicināšana starp Ziemeļvalstu un Baltijas valstu nevalstiskām organizācijām, pilsoniskās sabiedrības stiprināšana un jaunu ilgtspējīgu iniciatīvu atbalstīšana. Prioritārās jomas 2011.gadā ir vide un ilgtspējīga attīstība. Pieteikties var Baltijas un Ziemeļvalstu nevalstiskas organizācijas (NVO). Katrā projektā jāpiedalās partneriem no vismaz trim valstīm (ieskaitot projekta pieteicēju), no kurām vismaz vienai jābūt Baltijas valstij un vismaz vienai Ziemeļvalstij.

Izšķirošā nozīme ideju izvērtēšanā ir projekta saturiskajai atbilstībai un idejas apraksta kvalitātei. Finansējums tiek paredzēts pieredzes apmaiņai, apmācībai, sabiedrības izglītošanai, pētījumiem. Turklāt, finansējums tiek piešķirts tādu jaunu iniciatīvu īstenošanai, kas turpināsies arī pēc projekta noslēguma. Diemžēl, šī programma nefinansē NVO pamatdarbību un administrēšanu, kā arī aprīkojuma iegādi un remontdarbus.

- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem

Lauku atbalsta dienests izsludina atklāta konkursa projektu iesniegumu pieņemšanu Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) aktivitātei "Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem" saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumiem Nr.525 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem".

Projektu iesniegumi jāiesniedz Lauku atbalsta dienesta reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs vai centrālā aparāta Klientu apkalpošanas daļā. Projektu iesniegumu pieņemšana notiek vairākās kārtās.

- Atbalsts biznesa uzsākšanai

2009. gada 31. martā Ministru kabinets pieņēma noteikumus nr. 293 „Par darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.2. aktivitāti „Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai”. Noteikumi nosaka kārtību, kā uzsācēju atbalstam tiek izmantoti Eiropas Sociālā fonda (ESF), valsts un Hipotēku bankas līdzekļi.

Programma piedāvā kompleksu atbalstu biznesa uzsācējiem un jaundibinātajiem komersantiem, t.i.: konsultācijas, apmācības un finansējumu aizdevumu un grantu veidā sava biznesa uzsākšanai.

Uz atbalstu var pretendēt iedzīvotāji darbības vecumā, ieskaitot bezdarbniekus, kuri ir izteikuši vēlmi uzsākt komercdarbību vai pašnodarbinātību, kā arī jaundibinātie komersanti. Par jaundibinātajiem komersantiem, šīs programmas izpratnē, tiek uzskatīti komersanti, kuri ir reģistrējuši savu darbību likumā noteiktajā kārtā ne agrāk kā 3 gadus pirms griešanās pēc atbalsta programmas ietvaros.

Personas, kas vēlas uzsākt vai ir uzsākušas saimniecisko darbību pēdējā gada laikā, programmas ietvaros var saņemt pilna spektra atbalstu: 1) konsultācijas biznesa plāna sagatavošanā un realizācijā; 2) apmācības; 3) finansiālo atbalstu - aizdevums līdz 54 tūkst. LVL; grants saimnieciskās darbības uzsākšanai (līdz 3.6 tūkst. LVL, bet ne vairāk kā 35% no aizdevuma summas); grants aizdevuma dzēšanai līdz 2 tūkst. LVL (bet ne vairāk kā 20% no aizdevuma summas).

- Ārējo tirgu apgūšana – ārējais mārketing

ERAF 2.3.1.1. aktivitātes “Ārējo tirgu apgūšana” 2.3.1.1.1.apakšaktivitāte “Ārējo tirgu apgūšana – ārējais mārketing” Projektu iesniedzēji: komersanti; biedrības; kooperatīvās sabiedrības; valsts vai pašvaldības iestāde kā finansējuma saņēmēja; pašvaldības; ostu pārvaldes. Projektu iesniegšanas termiņš: no 01.12.2011 līdz 30.12.2011.

Apakšaktivitātes mērķis ir atbalstīt ar ieiešanu ārvalstu tirgos saistītās aktivitātes – ārējo mārketingu ārvalstīs – un pasākumus, kas sekmē komersantu iekļaušanos starptautiskajās piegāžu ķēdēs, veicina Latvijas komersantu dalību starptautiskajās izstādēs un tirdzniecības misijās. Projektu iesniegumu atlases kārtā ir kalendāra mēnesis. Projekta iesniegumus, kas iesniegti atlases kārtā vērtē un savstarpēji salīdzina attiecīgās kārtas ietvaros. Vienā projektu iesniegumu atlases kārtā pieejamais finansējums ir 500 000 latu.

- Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programma

Projektu iesniedzēji: valsts iestādes, vietējās un reģionālās iestādes vai to veidotas apvienības; nevalstiskās organizācijas; sabiedriskajām līdzvērtīgas organizācijas, mazie vai vidējie uzņēmumi (tikai 1. prioritātes ietvaros). Programmas mērķis ir izmantot plašā pierobežas reģiona potenciālu reģiona ekonomikas attīstībai, piesaistot investīcijas, nodarbinātības un dzīves līmeņa celšanai. Finansējums: Programmas finansējums pirmajam projektu konkursam – 23648491 EUR.

Saite uz fonda dokumentāciju: <http://www.estlatrus.eu>.

- Atbalsts uzņēmuma radīšanai un attīstībai

Lauku atbalsta dienests (LAD) no 2011.gada 26.aprīļa līdz 27.maijam izsludina atklāta konkursa projektu iesniegumu pieņemšanu Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) pasākumam "Atbalsts uzņēmuma radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)".

Pasākuma mērķis ir veicināt ar lauksaimniecību nesaistītu saimniecisko darbību vai nodarbinātību lauku teritorijā un dažādot ar lauksaimniecību nesaistītas aktivitātes, lai attīstītu alternatīvus ienākumu avotus un palielinātu ienākumu līmeni lauku reģionos. Atbalsta pretendents ir fiziska persona, kas vēlas dibināt jaunu mikrouzņēmumu, vai juridiska persona, kuras pamatkapitālā ir vairāk nekā 75% privātā kapitāla daļu, kura atbilst mikrouzņēmuma definīcijai. Atbalsta pretendents var būt arī lauksaimniecības uzņēmums, kas papildus vēlas nodarboties ar nelauksaimniecisko darbību.

- Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai.

Tās apakšaktivitāte "Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai". Projektu iesniegšana no 01.03.2011 līdz 01.06.2011.

Finansējamās aktivitātes: Aktivitātes mērķis ir samazināt plūdu risku teritorijās, kas atbilst plūdu risku novērtēšanas un pārvaldības nacionālās programmas pirmā plūdu riska vai ārkārtas scenārija 1C kritērijiem.

Finansējums: Projektu iesniegumu atlases 2. kārtai pieejamais ERAF līdzfinansējums ir 1 757 009 LVL un 1.projektu iesniegumu atlases kārtā neizmantotais ERAF līdzfinansējums. Apakšaktivitātes ietvaros īstenojamus projektus 100% apmērā finansē no ERAF līdzekļiem.

Kontaktinformācija: Papildus informācijai - Inese Čerpakovska, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Investīciju departamenta Projektu vērtēšanas nodaļas vecākā referente, e-pasts inese.cerpakovska@vidm.gov.lv, tel. 66016746. Projekta iesniedzējs var būt pašvaldības un valsts institūcijas, kuras saskaņā ar normatīvajiem aktiem civilās aizsardzības jomā nodrošina pretplūdu pasākumus.

- Vispārēja informācija potenciāliem projektu pieteicējiem
Lai projekta ideju sekmīgi realizētu 2007.-2013.g. plānošanas perioda ES fondu projektā, jāievēro šāda soļu secība:
- Projekta ideja ir jebkura veiksmīga projekta sākums!
- Iepazīšanās ar ES fondu aktivitāšu/apakšaktivitāšu sarakstu ES fondu meklētājā vai aprakstiem Darbības programmas papildinājumā sadaļā Saistošie dokumenti (īpaša uzmanība

jāpievērš informācijai "Finansējuma saņēmēji" aktivitātes vai apakšaktivitātes aprakstā. Lai varētu pretendēt uz ES fondu finansējumu, interesentam ir jāatbilst kādam no aktivitātes vai apakšaktivitātes aprakstā nosauktajiem finansējuma saņēmējiem.)

- Papildu informāciju par projekta idejai izraudzīto atbilstošo ES fonda aktivitāti vai apakšaktivitāti un konsultāciju par to, vai projekta ideja ir atbilstoša izraudzītajai ES fonda aktivitātei/apakšaktivitātei, iespējams saņemt ES fondu meklētājā norādītajā (vai Darbības programmas papildinājuma sadaļā "Ieviešana" norādītajā) atbildīgajā iestādē vai sadarbības iestādē.
- Jāseko līdzi informācijai attiecīgās atbildīgās iestādes mājas lapā par projekta idejai izraudzītās atbilstošās ES fonda aktivitātes īstenošanas MK noteikumu izstrādes gaitu.
- Pēc minēto MK noteikumu apstiprināšanas noteikumi tiek publicēti atbildīgās un sadarbības iestādes mājas lapā. Visiem interesentiem ir 1 mēnesis laika, lai rūpīgi iepazītos ar noteikumiem, kuros ietverti gan projektu atlases kritēriji, gan projektā atbalstāmās darbības, gan projektu īstenošanas laiks u.c. projekta iesniedzējam būtiska informācija. Šis ir laiks, kurā interesents var uzdot neskaidros jautājumus sadarbības un/vai atbildīgajā iestādē. Tikai pēc viena mēneša sadarbības iestāde uzsāk projektu pieņemšanu līdz noteiktam datumam.
- Noteiktajā laikā atbilstoši MK par attiecīgās ES fonda aktivitātes īstenošanu pievienotajam pielikumam – projekta iesnieguma veidlapai – sagatavotais projekts jāiesniedz sadarbības iestādē.
- Vērtēšanas komisija izvērtē saņemtos projektus, pieņem lēmumu par apstiprināmajiem un noraidāmajiem projektiem, par lēmumu tiek informēti visi projektu iesniedzēji.
- Sadarbības iestāde slēdz līgumu ar apstiprinātā projekta iesniedzēju par ES fonda projekta īstenošanu.
- Tiek uzsākta projekta īstenošana saskaņā ar līguma nosacījumiem.

Projekta idejas paraugs

Galvenā projekta tēma	apraksta galveno jomu/tēmu kādā paredzēts īstenot projektu
Mērķi	Vispārējie mērķi un konkrētie mērķi: Apraksta konkrēti sasniedzamos mērķus
Metodoloģija	Apraksta metodiku, pēc kādas paredzēts īstenot projektu
Aktivitātes	Apraksta galvenās aktivitātes, kuras paredzēts īstenot, lai sasniegtu izvirzītos mērķus.
Atbalsta infrastruktūra	Apraksta atbalsta infrastruktūru, kas pieejama projekta īstenošanas laikā.
Partneri	Nosauc iespējamus partnerus Latvijā un ārvalstīs
Partneru raksturojums	Sniedz potenciālo partneru raksturojumu
Aktivitāšu laika grafiks	Paredzamais projekta aktivitāšu laika grafiks
Kontaktpersona	Kontaktpersona un kontaktinformācija

IETEIKUMI:

- Jāsagatavo projekta idejas, jāmonitorē fondi, kad tiek izsludināti konkursi un jāpasagatavo projekta pieteikumi.
- Kā galvenie būtu minami: ESF – kapacitātes stiprināšana pašvaldībā un EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenti – nevalstisko organizāciju atbalstam.
- Paralēli jācenšas līdzdarboties arī starptautiskās iniciatīvās – ESPON, INTERREG.

Pilssalas mārketinga koncepcija

Pilssalas attīstības mārketinga koncepcija jāveido balstoties uz esošās situācijas analīzi un iespējām izmantot tās priekšrocības un resursus, kas ir pašvaldības rīcībā.

Mārketinga pētījumi ir nepieciešami jebkuram uzņēmumam, ja tas darbojas brīvā tirgū. Tomēr pirms šādu pasākumu veikšanas būtu nepieciešama situācijas analīze, kuras uzdevums ir noteikt tos apstākļus, kas ietekmē uzņēmuma darbību un jānovērtē arī dažādu mārketinga pasākumu iespējamās sekas. Šajā gadījumā mārketinga koncepcija, iespējams jāveido analizējot dažādas klientu (patērētāju) grupas, kas izmantos Pilssalas piedāvātās iespējas – rekreācija (vietējie iedzīvotāji, ārvalstu tūristi, citi Latvijas iedzīvotāji), sporta zona – skolas, nevalstiskās organizācijas, iespējams arī ārvalstu kompānijas gadījumā, ja tiek organizēti starptautiski festivāli, turnīri. Attiecībā uz aktīvās jeb biznesa zonas izmantošanu, jāņem vērā aktivitāšu sezonālitate – vasaras aktivitātes un ziemas aktivitātes – šeit klientu mērķa grupa var mainīties. Izstrādājot kāda objekta vai teritorijas mārketinga plānu, pirmajā fāzē tiek vākta informācija un veikti tirgus pētījumi par konkurenci, tendencēm, patērētāju prasībām, vispārējo likumdošanu, mazumtirgotāju prasībām, u.c. Vienlaicīgi tiek izvērtēti stratēģiskie varianti iekļūšanai tirgū, piem., preču marķēšanai (firmas zīme vai individuāla preču zīme) un noieta kanāliem (pārtikas mazumtirgotāji, specializētā tirdzniecība, gastronomija, gatavo ēdienu veikali u.t.t.) aprēķinot arī individuālajai stratēģijai nepieciešamās izmaksas.

Saistībā ar Pilssalas attīstību, jāizstrādā katrai zonas aktivitātei šāds plāns. Būtībā, nepieciešams noteikt, kādas aktivitātes būs prioritāras – piem. rekreācijas aktivitātes vai sporta pasākumi, vai arī mazās uzņēmējdarbības aktivitātes. Katram aktivitāšu veidam nepieciešams izstrādāt savu darbības plānu. Pašvaldībai ir iespēja noteikt prioritātes, ko tā vēlētos redzēt Pilssalā kā galvenās.

Pilssalas attīstības scenāriju apraksts

Analizējot un salīdzinot iespējamus un ieteicamos priekšlikumus uz pieejamo projektēšanas izejmateriālu un esošās situācijas izvērtējuma pamata, sākotnēji tika veiktas vairākas nestandarta iestrādes dažādu Pilssalas attīstības scenāriju izvērtējumam. Tie aplūkoja atsevišķi kādas no esošajām salas funkcijām attīstību kā noteicošo, lai novērtētu šādas alternatīvas iespējamo rezultātu perspektīvā un tā ietekmi uz salas vērtībām.

Izvērtējot *sporta būvju attīstību* Pilssalā kā noteicošo, attīstot jaunas sporta būves un to apkalpes infrastruktūru, tika secināts, ka tas varētu nonākt konfliktā ar sporta būvju nepieciešamību citur pilsētā un novadā. Līdz ar to tomēr ir lietderīgi saglabāt un attīstīt tās būves, kuru izveidē un projektēšanā jau ieguldīti līdzekļi un kas veidotu vienu no galvenajiem attīstības virzieniem. Sporta iespēju attīstības mērķis Pilssalā ir servisa līmeņa saprātīga paaugstināšana, lai radītu bāzi komandu treniņu piesaistei un sporta turnīru rīkošanai, kā arī sporta kompleksa papildināšana ar jaunām neliela apjoma būvēm un būvju kompakta izvietošana stadiona tuvumā, lai to apsaimniekošana būtu ērta un efektīva.

Papildus tika analizēta salai apkārtējo *ūdeņu aktīvās izmantošanas alternatīva* ar bāzi uz salas, akcentējot tehnisko sporta veidu nozares attīstību, kam Alūksnē ir nozīmīgas tradīcijas saistībā ar ezera ūdeņu un ledus (ziemas sezonā) izmantošanu, kā arī sporta un atpūtas makšķerēšanas un spinningošanas attīstību. Viennozīmīgi tika atzīts, ka šie novirzieni ir specifiski, pateicoties unikālajām dabas vērtībām, kas šeit pieejamas pašā pilsētas centrā un kuru bagātināšanā pašvaldība jau mērķtiecīgi iegulda resursus un organizatorisko darbu. Tas veido Pilssalas attīstības unikālo komponenti.

Attīstībā būtu nepieciešams nodrošināt ērtas un drošas iespējas tehnisko sporta veidu aprīkojuma nogādāšanai no krasta ūdenī, kā arī attīstīt apmešanās vietas ūdeņu tiešā tuvumā, veidojot kempinga vai viesu nama tipa funkciju. To alternatīvi (plašākā kontekstā) iespējams risināt arī domājot par ezera krasta izmantošanas aktivizēšanu pilsētas pusē un esošo laivu māju rekonstrukciju, paaugstinot to funkcionālo un estētisko kvalitāti, tādējādi izkopjot šo unikālo Alūksnes tradīciju.

Izvērtējot *kultūras un kultūrvēsturisko komponenti* kā galveno Pilssalas attīstības virzītāju, tika secināts, ka kultūras funkcijas būvju attīstībai salā tomēr ir sezonāls raksturs un nebūtu ekonomiski pamatota jaunu būvju izvēršana, lai nodrošinātu šīs funkcijas aktīvu norisi telpās

ziemas sezonā. Otrs aspekts ir pilsdrupu kompleksa izmantošana, kam nav alternatīvas citur un kas pieder pie Pilssalas unikālajām iezīmēm un tūristu piesaistes objektiem, kuru attīstība ir neapšaubāmi nepieciešama.

Attīstībā būtu lietderīgi realizēt estrādes rekonstrukcijas projektu, lai uzlabotu esošo būvju sniegtā servisa funkcionālo kvalitāti. Svarīgi ir izcelt un padarīt plašāk pieejamas pilsdrupu ainaviskās un arheoloģiskās kvalitātes, realizējot pilsdrupu konservācijas projektu un papildinot to ar vertikālajām komunikācijām, lai dažādotu apskates iespējas. Ieteicams izvērtēt, iespējams, pārāk plaši izvērsto celiņu un soliņu tīklu, kas var radīt nevēlamu izmantošanas intensitātes pieaugumu. Toties nepieciešama ainavisko kvalitāšu izcelšana, izkopjot salas parka un pilsētas krastmalas stādījumus un atsedzot skatus uz un no pilsdrupām. Svarīgi būtu paplašināt informācijas saņemšanas iespējas, izmantojot laikmetīgas audio un cita veida elektroniskās tehnoloģijas.

Izvērtējot *rekreācijas iespējas dabas un kultūrvēsturiskajā vidē* kā galveno attīstības virzītāju, tika secināts, ka tā ir un varētu būt ļoti daudzveidīga, būtiski paplašinot visu pārējo funkciju piedāvājumu un veicinot tādu būtisku aspektu, kā visas ģimenes piesaisti, dodot iespējas salā uzturēties un nodarboties gan ģimenēm ar maziem bērniem, gan sportiski aktīviem, gan uz dabas un kultūras mantojuma vērtību baudīšanu orientētiem cilvēkiem.

Īpaša uzmanība šajā attīstības aspektā ir jāveltī dabas un ainavisko vērtību izpratnei un saudzīgai izmantošanai. Salas nelielā teritorija dod ļoti daudzveidīgas iespējas – no dabas taku izveides krastmalas mitrajā zonā ar skatu vietu izveidi un makšķerēšanas vietu labiekārtošanu, līdz ainaviskiem gājēju celiņiem pilsdrupās un senkapu zonā, kā arī funkcionāliem un ērtiem gluda ieseguma savienojošajiem ceļiem starp objektiem.

Salas funkcionālajā organizācijā īpaša nozīme ir iecerēm radīt arhitektoniski izveidotu funkcionāli dekoratīvu promenādi – horizontālu telpas organizācijas elementu, kas sadala un vienlaikus savieno atšķirīgās zonas, pats par sevi kalpojot kā izmantojama vērtība, kā arī jaunu vertikālo dominanti – skatu torni. Skatu tornis, no vienas puses, dotu iespēju novērtēt salu un tās sniegtās iespējas kopumā un izbaudīt ezera plašumu un pilsētas krastu silueta veidoto ainavu, bet, no otras puses, kalpotu kā orientieris plašākā pilsētas telpā, lai akcentētu unikālo vietu – Pilssalu, kas noteikti jāapmeklē. Tieši šīs kompleksās ietekmes dēļ rekreācijas iespēju dažādošana un tās infrastruktūras attīstība varētu būt caurviju motīvs visas salas attīstībai, savienojot atsevišķās funkcionālās zonas pa salas ārējo perimetru, radot funkcionālas šķērssaites un veidojot katras zonas iekšējo organizāciju.

Papildus tika izvērtētas iecerēto un iespējamo pasākumu *realizēšanas iespējas no tajos iesaistāmo līdzdalībnieku viedokļa*. Tika secināts, ka tikai pašvaldībai vienai pašai nav jānodrošina visa pakalpojumu un veicamo darbu spektra realizācija. Daudz veiksmīgāka varētu būt vietējo uzņēmēju un nevalstisko organizāciju iesaistīšana un katrai grupai piemērotu pasākumu realizēšana, tā padarot sabiedriski un ekonomiski aktīvos cilvēkus ieinteresētus un līdzatbildīgus. Tas, jo īpaši nozīmīgi ir, ņemot vērā potenciālo projektu un finanšu resursu piesaistīšanas iespējas. Pašvaldībai jebkurā gadījumā ir iniciatīva un koordinējošā loma.

Konsultācijās ar novada domes pārstāvjiem, kā arī apsekojot teritoriju un pētot ietekmējošos faktoros, tika noformulēta Pilssalas perspektīvā zonējuma koncepcija, kas paredz daudzveidīgu un līdzsvarotu Pilssalas attīstību, kas piesaistīs maksimāli daudz un dažādu aktivitāšu un šīs teritorijas lietotāju – no dažādu vecuma un interešu pilsētniekiem un novada iedzīvotājiem, īpaši uzsverot piedāvājumus ģimenēm, līdz viesiem un apmeklētājiem no plašākas apkārtnes, kā arī tūristiem no Latvijas un citām zemēm.

Realizējot galīgo alternatīvu, Pilssala:

- pakāpeniski tiktu izveidota par vienu no novada vizītkartēm ar daudzfunkcionālu un unikālu kultūras, atpūtas un sporta piedāvājumu īpašā kompaktā attīstības centrā,
- kalpotu vietējo iedzīvotāju visu grupu vajadzībām, kā arī reģionālu un starptautisku mērķa grupu un tūristu piesaistei.

Mērķis varētu tikt sasniegts, pašvaldības iniciatīvas papildinot ar ieinteresēto iedzīvotāju, nevalstisko organizāciju un vietējo uzņēmēju spēku aktīvu un reālu iesaistīšanu, realizējot savstarpēji saistītus un papildinošus projektus, kas kalpotu arī kā novada sabiedrību mobilizējošs faktors un sadarbību veicinoša pieredze.

Daudzveidīga attīstība koncentrētā teritorijā ir arī noturīgāka pret dažādām situācijas un konjunktūras izmaiņām nekā monofunkcijas attīstība, jo tā labāk spēj reaģēt uz labvēlīgiem vai nelabvēlīgiem finansējuma piesaistes apstākļiem, realizējot arī neliela apjoma projektus, kuri savstarpēji cits citu papildina.

Šim nolūkam salas teritorijas attīstības pamatā ir piedāvātā izstrādātā koncepcija, ko pamato un izskaidro turpmāk dotās *grafiskās shēmas*. Shēmas atklāj teritorijas potenciālu un

koncepcijas atbildi uz to, veidojot stingru sistēmu un attīstības matricu, kuru, pakāpeniski realizējot, Pilssalas izmantošanu varēs mērķtiecīgi nostiprināt ar jauniem objektiem un padarīt intensīvāku.

Kopējo perspektīvo ainu ilustrē konceptuālajām shēmām sekojošā *Alūksnes Pilssalas perspektīvā zonējuma shēma*.

Pilssalā paredzēto aktivitāšu specifikācija

<i>ZONAS</i>	<i>AKTIVITĀTES</i>	<i>PIEZĪMES</i>
AKTĪVĀ ZONA	galvenā promenāde	pastaigu zona, ko veido dēļu klajs un bruģēts segums ar atpūtas soliņiem, karogu mastiem utt., šeit plānots izvietot zonu sarīkojumiem, piemēram, svinīgām uzrunām, apbalvošanām utt., aptuvenais platums 8m
	atpūtas paviljons	uz esošās saliņas Pilssalas centrā izvietots atpūtas paviljons
	atrakciju platforma ūdenī	atraktīvs būvapjoms apjoms kā peldvieta, izvietots ūdenī, ar iespēju lekt ūdenī vai vienkārši atpūtai virs ūdens
	glābšanas- tiesnešu tornis/ paaugstinājums	izmantojot ūdenī esošo atrakciju platformas apjomu var tikt izbūvēts paaugstinājums, kas funkcionētu vienlaikus kā glābšanas un tiesneša tornis ezerā rīkotajām sacensībām, ja paaugstinājums netiek izbūvēts plānotajā servisa ēkā
	servisa ēka	ēkas platība ~500-800kvm atkarībā no plānotā servisa apjoma
	<i>Kafejnīca</i>	
	<i>WC / dušas publiskās</i>	
	<i>Ģērbtuves publiskās</i>	
	<i>Birojs</i>	
	<i>Inventāra telpa</i>	
	<i>Garāža, darbnīca</i>	
	sporta laukumi	Pludmales volejbols u.c.
	vingrošanas ierīces	standarta vingrošanas ierīces un dažādas līdztekas
	stāvlaukums	100-120 autostāvvietām tostarp autobusi
	tehniskā zona	
	piebraukšana ūdenim	tieša pieeja ūdenim vasarā laivu ielaišanai, ziemā- auto sprinta uzbraukšanai
laipas - piestātnes	laivām, katamarāniem, laipas laivu starta vietām sacensībām	

REKREĀCIJAS ZONA	piknika vietas	galdi ar atpūtas soliņiem, ugunsкура vietas	
	pludmale	atklātas peldvietas, norobežotas peldvietas, sauļošanās vietas	
	telšu vietas un pieslēgšanās vietas <i>kemperiem</i>	speciāli aprīkota zona ar nepieciešamajām komunikācijām <i>kemperu</i> apkalpošanai, atsevišķa zona telšu celšanai	
	bērnu spēļu laukums	daudzfunkcionāli spēļu laukumi, zonēti atbilstoši dažādu vecumu grupu vajadzībām, aptuvenā platība 300-400 kvm	
	bērnu peldvieta	norobežota vieta ezera sekļajā daļā	
PARKS - PILSDRUPAS	atpūtas vietas	atpūtas soliņi	
	pastaigu celiņi	pastaigu taku tīklojums	
	pameža tīrīšana	skatu atvēršana uz un no salas, esošo koku stādījumu retināšana	
	skatu tornis	tūristu skatu torņa izveide ~h20-25 m	
	pilsdrupu mūru apdzīvošana	koka konstrukciju izbūve izmantojot esošo mūra apjomu, pilsdrupu esošā torņa izmantošana	
	piebraucamais ceļš tehniskām vajadzībām		
	pastaigu takas - pilsdrupu eksponēšana – skatu atvēršana	taku izveide gar pilsdrupu mūriem	
	esoša estrāde	nepieciešama rekonstrukcija	
	SPORTA ZONA	esošais stadions	
		vieta vieglatlētikas konstrukcijas tribīnēm	Vietu skaits - 300-500 skatītājiem
sporta laukumi		Basketbols u.c.	
vingrošanas ierīces		standarta vingrošanas ierīces un dažādas līdztekas	

TAKAS	pastaigas	taku tīklojums pastaigām
	izeja pie ūdens	vairākas fiksētas vietas, kur nodrošināta izeja pie ūdens – pakāpieni, platformas vai lēzenas noejas
	skatu platformas	vairāki fiksēti punkti zemes līmenī no kurienes paveras atvērtas skatu līnijas un interesanti skatu punkti
	skriešana	ceļiņi ar piemērotu segumu
	velo	ceļiņi ar piemērotu segumu, iespējams velo un gājēju tranzīta ceļš ziemeļu- dienvidu virzienā
	skrituļošana	ceļiņi ar piemērotu segumu
	krasta tīrīšana	krasta tīrīšana un stiprināšana, ja nepieciešams

Pilssalas attīstības priekšlikuma izklāts

Teritorijas attīstības priekšlikuma koncepcijas pamatā ir galveno telpas asu noteikšana un to integrēšana vienotā struktūrā. Asu virzienus iezīmē jauni lineāri objekti. Z – D virzienā tā ir blīva, regulāra koku rindu sistēma, kura ne tikai funkcionē kā vizuāla salas esošo zaļās struktūras elementu - atsevišķu nelielu koku grupu sasaiste, bet arī ir kā estētisks zaļais apjoms stāvlaukuma, kempu pieslēgšanas punkta un telšu zonas daļējai noseģšanai, kas palielinātu kopējo Pilssalas ekoloģisko potenciālu.

A – R virzienā perspektīvo asi iezīmē galvenā promenāde, kas vizuāli sasaista Pilssalas centrā esošo dīķi ar nelielo salu piedodot tai arī funkcionālu nozīmi. Uz šīs salas paredzēts izvietot nelielu atpūtas paviljonu, kas atvērtu skatu gan uz apkārtesošo teritoriju, gan pilsdrupām.

Promenādes austrumu virziena kulminācijas punkts būtu funkcionāli atraktīva platforma virs ūdens, kuru varētu izmantot aktivitātēm ūdenī – lēkšanai, peldēšanai, kā arī vienkāršai netraucētai atpūtai uz un pie ūdens.

Objekts: peldvieta Kastrop, Dānija, Autors: WHITE ARHITEKTER AB

Šāds objekts būtu ne tikai kā atraktīvs laika pavadīšanas elements, bet arī interesants dizaina un līdz ar to apskates objekts gan ziemā, gan vasarā.

Minētās galvenās ass kopējo Pilssalas teritoriju sadala 4 atsevišķās zonās:

- Aktīvā zona,
- Sporta zona,
- Parka teritorija,
- Rekreācijas zona.

Šīs zonas ietver gan esošo objektu iekļaušanu visas salas apritē, gan jaunu objektu izveidi. Katrai tām ir savs mērķis un nozīme pilnvērtīgā Pilssalas attīstībā un funkcionēšanā, apmierinot gan vietējo iedzīvotāju, gan tūristu vajadzības, ietverot noteiktus funkcionāli nepieciešamus piesaistes objektus un pasākumus saskaņā ar Pilssalā paredzēto aktivitāšu specifiku.

Aktīvās zonas raksturojums

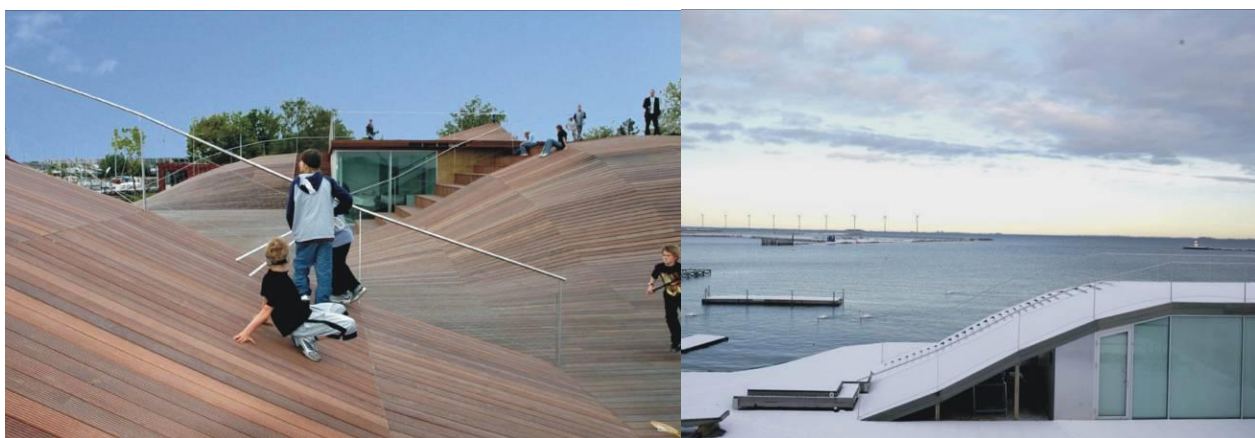
Aktīvā zona pamatā funkcionē transporta uzņemšanai un tehniskajām vajadzībām kā arī sporta aktivitātēm (ūdens un sauszemes). Tādēļ šeit paredzēta gan tieša piekļūšana ūdenim, ko vasarā izmanto laivu pievešanai un ielaišanai ūdenī un auto sprinta startam ziemā, gan daudzfunkcionālas laipas un piestātnes ūdens transporta novietošanai.

Sporta aktivitātēm paredzēts izvietot atsevišķus sporta laukumus un vingrošanas ierīces.

Šajā daļā paredzēts izvietot arī jaunu multifunkcionālu servisa ēku, kas ne tikai spētu nodrošināt pilnvērtīgu salas kontroli, bet arī aktivitātes, kas nepieciešamas pilnvērtīgai atpūtai ūdens tuvumā. Piemēram, ēka varētu vienlaikus funkcionēt kā p/a „Alja” biroja ēka Alūksnes ezera kontrolei un uzraudzībai, un salas apmeklētājiem nepieciešamā servisa nodrošināšanai (kafejnīca, dušas telpas, tualetes u.c.). Piedāvājot pārdomātu arhitektonisko risinājumu ēka varētu kļūt arī par estētisku Pilssalas vides objektu.

Objekts: Maritime youth house, Copenhagen, Dānija, Autors: BIG - Bjarke Ingels Group

Objekts: Maritime youth house, Copenhagen, Dānija, Autors: BIG - Bjarke Ingels Group

Piemērā redzamais jahtu kluba apjoms funkcionē ne tikai kā administratīva ēka, bet kā atraktīva un aktīvi izmantojama atpūtas platforma, tādejādi piedāvājot daudzfunkcionālas atpūtas iespējas kā arī interesantu apskates objektu.

Rekreācijas zonas raksturojums

Salas ZA daļā izvietota Rekreācijas zona ir tiešā veidā saistīta ar blakus esošo Aktīvo zonu, jo funkcionāli atsevišķi zonu elementi pārklājas. Zonas novietojumu un sadalījumu lielā mērā noteica jau esošais teritorijas funkcionālais risinājums, piemēram, esošās pludmales un atpūtas vietu izvietojums Pilssalas A daļā, kur krasts jau šobrīd aktīvi tiek izmantots kā peldvieta un atpūtas, tostarp arī piknika vieta. Labiekārtojot un papildinot esošo piknika zonu, tiek iegūta gan kvalitatīva atpūtas vieta vietējiem iedzīvotājiem, gan tūristiem, kas atbraukuši atpūsties Pilssalā uz vairākām dienām. Šādā gadījumā nakšņošanai, atkarībā no pieprasījuma, var tikt izmantota šajā pat zonā paredzētā telšu vieta ar iespēju pieslēgt arī *kemperus*. Kā jau minēts telšu un *kemperu* zona, kā pasīvāka rekreācijas teritorija, tiek izvietota regulāri veidoto koku stādījumu zonā, kas veido nosegtu un vizuāli norobežotu teritoriju.

Plānojot rekreācijas teritorijas zonējumu uzmanība tika pievērsta arī atsevišķai bērnu zonas izvietošanai, kas varētu būt daudzfunkcionāls bērnu spēļu laukums dažādām vecuma grupām. Izmantojot ezera seklāko krasta daļu paredzēta arī bērnu peldvieta.

Sporta zonas apraksts

Galveno sporta zonas objektu izvietojumu nosaka esošais stadions salas Z daļā. Izvērtējot izstrādātā Pilsslas stadiona projekta ieceri - izbūvēt stadiona tribīņu un servisa ēku kompleksu, tika secināts, ka šobrīd tas būtu neefektīvs un pārāk dārgs risinājums. Tādēļ koncepcijā stadiona rietumu pusē paredzēta zona viegļas konstrukcijas tribīņu izvietošanai. Līdz ar to piedāvātajā attīstības priekšlikumā gar stadiona austrumu pusi paredzēts izvietot vairākus sporta laukumus un vingrošanas ierīces, kas kompaktāk un racionālāk organizēs sporta zonu un tajā notiekošās aktivitātes. Tāpat šajā daļā paredzēta neliela servisa ēka stadiona vajadzībām.

Parka teritorijas raksturojums

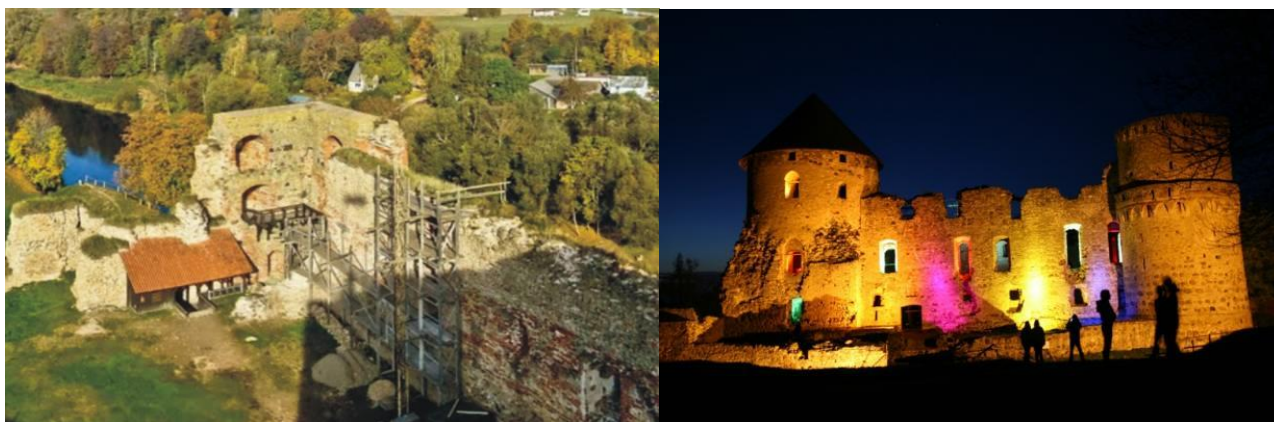
Parka teritorija ir viena no svarīgākajām Pilssalas zonām, jo tā akcentē salas kultūrvēsturisko un līdz ar to arī estētisko nozīmi. Galvenais tā elements ir esošās Livonijas ordeņa pilsdrupas, kas ir salas pamatvērtība jo vēsturiski vistiešāk saistīta ar salas attīstību. Šobrīd esošajām pilsdrupām ir nepietiekama funkcionālā aprīte. Esošā estrāde nav pietiekoši noslogota, lai pilsdrupas kļūtu par aktīvi apmeklētu vietu, tādēļ, koncepcija piedāvā pilsdrupu kompleksa funkcionālo papildināšanu ar koka konstrukcijām, kas dotu iespēju apmeklētājiem veikt pilsdrupu apgaitu, tādejādi bagātinot ainavu ar asociatīviem elementiem, paplašinot izzīņas, ainavas baudīšanas un informācijas iespējas, kā arī padarot pastaigu tehniski un fiziski daudzveidīgāku un interesantāku. Koka konstrukciju izveide gar pilsdrupu mūriem būtu salīdzinoši vienkāršs

risinājums, lai mūra sienas padarītu atraktīvākas, kas piesaistītu apmeklētāju interesi kā jauna apskates vieta. Arī no drošības viedokļa veiksmīgāks risinājums būtu nodrošināt mūru apskati augstākā līmenī, nevis gar apakšējo mūra daļu kā tas ir iespējams šobrīd.

Objekts: Limbažu pilsdrupas

Redzamajos attēlos apskatāmi dažādi risinājumi neizmantojama mūra apjoma izcelšanai, dodot tam papildu nozīmi un vērtību. Pils sargtornis pilsdrupu DA stūrī var tikt papildināts ar koka konstrukcijām veidojot savdabīgu skatu torni vai platformu, kas pavērtu skatu uz apkārt esošo teritoriju. Jāatzīmē, ka šis tornis nedrīkst konkurēt ar plānoto skatu torni Pilssalas dienvidu daļā.

Objekts: Bauskas pilsdrupas

Objekts: Cēsu pilsdrupas

Lielisku pilsdrupu eksponēšanu nodrošinātu gaismu spēle diennakts tumšajā laikā, vērsot, piemēram, to pret pilsētas krastu.

Parka teritorijā paredzēts izvietot atsevišķas atpūtas vietas ar konkrēti veidotiem skatu punktiem uz pilsētu, pilsdrupām, pilsētas krastmalu u.c.. Tūristu piesaistes objekts varētu arī būtu jau pieminētais skatu tornis Pilssalas dienvidos, kur sniegtos nedaudz virs koku galotnēm (aptuveni

25 metru augstumā) un vērstu plašas skatu līnijas uz pilsētas panorāmu. Tornis būtu nozīmīgs orientācijas un piesaistes elements, kas akcentētu salas atrašanās vietu pilsētas telpā.

Pastaigu taku koncepcija

Papildus paredzētas vairāku pastaigu taku izveide, kas aptvertu visu Pilssalu. Atkarībā no reljefa takas novietojuma un apjoma tā vai tās atsevišķi posmi var tikt piemēroti pastaigām, skriešanai, riteņbraukšanai vai pat skrituļošānai, pielāgojot tam atbilstošu segumu.

Plānojot Pilssalas teritorijas labiekārtojumu detalizētāk, rūpīgi jāizvērtē iecerētā jaunā gājēju tilta izbūves nepieciešamība. Lai arī šobrīd kā objekts tas ir iekļauts kopējā salas attīstības priekšlikumā, tam ir savas pozitīvās un negatīvās iezīmes.

POZITĪVĀS IEZĪMES	NEGATĪVĀS IEZĪMES
Varētu organizēt ērtus tūrisma maršrūtus grupām.	Sala varētu kļūt nekontrolēti caurstaigājama tranzīta teritorija un līdz ar to, iespējams, salas teritorijā palielinātu kriminogēno situāciju un vandālismu.
Alūksnes iedzīvotājiem no ZA daļas būtu ērti nokļūt salā uz sporta un citiem piedāvātajiem pasākumiem.	Tilta izbūve varētu ievērojami traucēt ūdeņu izmantošanu un laivu kustības cirkulāciju ap salu un starp salu un pilsētu.
Būtiski saīsinātu gājēju un velosipēdistu ceļu no pilsētas centra un DR daļas uz kapiem un rekreācijas zonām ezera otrā krastā.	Pārvaramais attālums starp krastiem ir liels mazam gājēju tiltiņam un šāda tilta būvniecība varētu izmaksāt dārgi un tā nevarētu būt prioritāte.
	Salas teritorija tiktu sadalīta divās daļās, ko šķērsotu tranzīta ceļš, pretēji esošajai situācijai, kad visas salas funkcionālās zonas ir neatkarīgas un var funkcionēt ar saviem nosacījumiem no viena racionāla piekļūšanas punkta/virziena. Tās savieno pastaigu/rekreācijas rakstura ceļš gar ezera krastu, kas netraucē zonu funkcionēšanu.
	Varētu tikt traucēta stadiona un ap to esošo sporta ērta objektu ērta darbība.

Kopumā teritorijas perspektīvais zonējums veidots tā, lai esošais salas plānojums netraucēti funkcionētu piedāvātās koncepcijas pakāpeniskas realizācijas laikā.

Pirmās kārtas attīstības programmas uzmetums

Attīstības kārtas visloģiskāk veidot pa atsevišķiem Pilssalas sektoriem atbilstoši zonējuma iedalījumam, bet tas neizslēdz citādu pieeju un secību atkarībā no pašvaldībai pieejamajiem resursiem, finansējuma piesaistēm un projektu gatavības. Nākamais ieteicamais solis pēc attīstības koncepcijas izstrādes ir Pilssalas labiekārtojuma skiču projekta izstrāde, kas dotu jau detalizētākus risinājumus salas plānojumam. Kompleksa skiču projekta izstrāde ļautu objektīvi sadalīt turpmākās realizācijas kārtas izvērtējot pieejamā finansējuma apjomu. Protams, ir iespējams skiču projekta izstrāde pa daļām, ievērtējot plānoto zonējumu.

Pirmajā kārtā paredzēts koncentrēt uzmanību uz to funkciju attīstību, kuras pašlaik salā nav vispār, kā piemēram bērnu spēļu zona un atpūtas vietas ar soliņiem un pastaigu takas. Tikpat svarīgi pievērst uzmanību ceļu un autostāvlaukumu reorganizācijai, kas nepieciešams visiem sektoriem un kalpo salas kopējai attīstībai. Ņemot vērā, ka pašvaldība jau ir izrādījusi interesi par multifunkcionāla bērnu spēļu laukuma izveidošanu Pilssalas teritorijā, jau šobrīd ir svarīgi precizēt laukuma zonu tā, lai tas būtu izmantojums gan esošajā situācijā, gan iekļautos jaunajā telpas plānojumā.

Bērnu rotaļu laukuma un bērniem iekārtotas peldvietas izveidošana dos iespēju salā atpūsties visai ģimenei, tajā skaitā arī maziem bērniem. Tas piesaistīs viesus arī no plašākas apkārtnes. Lai maksimāli ātrāk varētu realizēt bērnu laukuma ierīkošanu ir jānosaka rotaļu elementu un aprīkojuma apjoms, nepieciešamo programmu un attīstības turpmākos virzienus. Saistībā ar krastmalas izmantošanu bērniem, jāparedz drošu sekla ūdens peldvietas izveidi.

Plānojot piebraucamos un gājēju ceļus, un auto stāvlaukums, nepieciešams precizēt galveno piebraucamo ceļu izvietojumu un noteikt centrālā apzaļumotā auto stāvlaukuma parametrus un tā izveides pakāpenisko secību, lai jebkurā izbūves stadijā tas labi kalpotu un būtu ainaviski pievilcīgs. Stāvlaukuma izbūve dos iespēju koncentrēt iebraucošo transportu un organizēt gājēju plūsmas no tā uz atsevišķiem Pilssalas objektiem. Pirmajā posmā iespējama arī sezonas un izbraukuma tirdzniecības vietu ierādīšana pie auto stāvlaukuma. Kā visas teritorijas telpiski organizējošo elementu kā primāro objektu ieteicams projektēt un izbūvēt galveno promenādi, līdz ar

to vienlaikus piedāvājot kvalitatīvu labiekārtotu ainavisko telpu. Šāds objekts teritorijai dotu jaunu identitāti un pievienoto vērtību.

Būvēm nav jābūt dārgām, bet jāieziņē salas labiekārtojuma attīstības virziens uz ekoloģisku, vietējiem materiāliem, tehnoloģijām un darbu balstītu pārdomātu un augstvērtīgu dizainu.